

Upravništvo, Ljubljana, Knafljeva
ulica 5 — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. 6 — Tel. 3392, 3492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11 — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ul. št. 2
Telefon št. 190.
Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto 78.180,
Wien št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno Din 25,—
Za inozemstvo Din 40,—

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor,
Gosposka ulica 11, telefon št. 2440,
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Decentralizacija in cestni fond

Načrt zakona o cestnih fondih, ki je že pred meseci zaradi svojega centralističnega ustroja zbudil živahne komentarje, je sedaj zopet na dnevnem redu. Gradbeno ministrstvo je te dni zakonski načrt v nekoliko spremenjeni obliki predložilo interesiranim organizacijam in korporacijam v ponovno izjavo.

Kakor prvotni načrt, polaga tudi novi načrt zakona težišče na državni cestni fond, ki naj bi bil namenjen sodobni ureditvi in vzdrževanju državnih cest, dočim bi bili banovinski cestni fond, namenjeni za ureditev banovinskih cest, le slabo dotirani. Komentar k načrtu zakona tudi izrečno poudarja, da je treba najprej urediti državne ceste in šele potem naj pridejo na vrsto banovinske in druge. Načrt zakona omogoča sicer dotiranje banovinskih cestnih fondov iz državnega fonda, vendar bi se smelo v to svrhu uporabiti največ 25% rednih dohodkov državnega fonda.

Novi načrt zakona o cestnih fondih prihaja v času, ko je na dnevnem redu vprašanje dalekosežne decentralizacije in izvedbe obširne samouprave. Težko si je misliti ureditev tega vprašanja v tako tesnih mejah, da ne bi vse ceste, tudi one, ki so danes državne, prešle v upravo banovin. Izvedba decentralizacije in uvedba samouprav se označuje tudi na merodajnih mestih kot neposredno aktualno vprašanje, ki je tik pred rešitvijo. Zato preseneča objava zakonskega načrta, s katerim naj se uvede centraliziran državni cestni fond z letnimi dohodki okrog 120 milijonov dinarjev. Ako se tak fond res ustanovi, bo prevzem cest po banovinah zelo kompliciran in otežkočen, posebno še, če bi se dohodki takega fonda že zastavili za skupna cestna posojila. Dokler bi ta posojila ne bila vrnjena, bi bila nemogoča razdelitev državnega cestnega fonda za banovinske cestne fonde, pa bi morale banovine za ceste nalagati zopet nova bremena.

A ne glede na ta državno politični moment načrt o državnem cestnem fondu ne more zadovoljiti. Ustvaril bi namreč nov vir nezaupanja in nespornosti, prepričev in nezadovoljstva. Centralistična ureditev fonda bi šla zopet v škodo onih pokrajin, ki bi v fond največ prispevale. Zato se je treba tej ureditvi izogniti že v interesu preproste sloge in v interesu državnega edinstva. Zavedati se moramo, da je prav dolgoletno zastavljanje potreb raznih pokrajin v znatni meri izživalo centrifugalne težnje, saj je delalo v širokih slojih prebivalstva mučen dojem, da niso vse pokrajine enake v dolžnostih in pravicah.

Dalo bi se govoriti tudi o ustanovitvi osrednjega državnega cestnega fonda, toda njegova naloga bi bila le izravnavanje, tako da bi iz njega dobile primerne prispevke one siromašnejše banovine, ki iz lastnih sredstev ne bi mogle zgraditi niti onega cestnega omrežja, ki je tudi s splošno državnega stališča nujno potrebno. V ta osrednji fond naj bi se stekali predvsem dohodki, ki jih ni mogoče deliti po pokrajinah, kakor so na primer uvozne carine. Uprava vseh cest in skrb za nje pa naj se v celoti prenese na banovine, saj banške uprave že danes vzdržujejo tudi vse državne ceste, četudi iz sredstev državnih kreditov. Za modernizacijo in izboljšanje cest naj bi se ustanovili močni banovinski cestni fond, v katere bi se morala stekati večina dohodkov, ki so po sedanjem načrtu predvideni za državni cestni fond. Pri taki ureditvi bodo odpadli vsi razlogi za nezadovoljstvo, ker bodo jasni računi o tem, koliko posamezna pokrajina prispeva in koliko dobi, odnosno koliko mora žrtvovati za izgraditev z državnega stališča važnih cest v gospodarsko šibkejših banovinah.

Za decentralizacijo cestnih fondov, torej za banovinske fonde proti državnemu, govorijo tudi čisto gospodarski razlogi. Ceste je treba modernizirati in usposobiti za veliki promet predvsem tam, kjer se ceste zaradi zgoščenega prometa najbolj trošijo. Kjer pa je promet najbolj živahen, so največji tudi dohodki, ki naj bi se po načrtu stekali v državni cestni fond. Iz tega sledi, da ima ona pokrajina, kjer so dohodki cestnega prometa največji, tudi največji potrebe v pogledu sodobne ureditve cest.

Res se morajo graditi tudi take ceste, ki naj promet šele ustvarijo. To velja zlasti za velike mednarodne ceste, vendar pa morajo biti izdatki za take ceste v pravičnem sorazmerju z izdatki za ceste, ki so zaradi živahnega prometa najbolj potrebne sodobne ureditve. Tudi v tem pogledu izdelani načrt o državnem cestnem fondu ne zadovoljuje, saj predvideva za Slovenijo v prvi etapi le modernizacijo državne ceste iz Zagreba preko Ljubljane do Jesenic, ne pa tudi enako ali še bolj važne ceste iz St. Ilje preko Maribora do Ljubljane in od tu do Sušaka. In vendar je ravno slednja glavna vpadna cesta inozemskim turistov v našo državo in na njej ni interesirana samo Slovenija, marveč tudi vsa Dalmacija, ker ji more le ta cesta

Avstrija, Italija in Podunavje

DANES BENEŠKI RAZGOVORI

Mussolini bo skušal prepričati Schuschnigga da je začasna nevtralizacija Avstrije edini izhod iz sedanjega položaja v Podunavju

Rim, 21. aprila. b. Po pisanju italijanskega časopisja ni sklepali, da pripisujejo v Rimu jutrišnjim razgovorom med Mussolinijem in Schuschniggom kak poseben pomen. Ze same naporne priprave za sestanek obeh državnikov dokazujejo, da Italiji v zadnjem času ni bilo veliko o tega, da bi pomirila Avstrijo, ki se je po novem razvoju italijanske politike znašla v nekoliko neprijetnem položaju. V rimskih političnih krogih ne taje, da so se po italijanskem sporazumu z Nemčijo, katerega naravni podaljšek je bil tudi avstrijsko-nemški sporazum, odnosi med Italijo in Avstrijo, znatno izpremenili. Odkar se je po aneksijski Abesinije težišče italijanske politike preneslo bolj proti jugu in so glavne komponente italijanske zunanje politike predvsem pomorskega značaja, se rimski vpliv bolj in bolj odmika od Brennerja in s tem tudi od Dunaja. Nova usmeritev italijanske politike se kaže zlasti, odkar je bil general Göring v Rimu.

Interesne sfere Italije in Nemčije v Podunavju

Tedaj je prišlo, kakor zatrjujejo v tujakšnih diplomatskih krogih, do razdelitve interesnih sfer med Italijo in Nemčijo v vsem srednjeevropskem prostoru. Kritična točka razmejitve je bila seveda Avstrija. Italija se je za ceno koristi, ki ji jih nudi sodelovanje z Nemčijo na splošnem evropskem, zlasti pa sredozemskem področju, odrekla podpiranju legitimističnega pokreta v Avstriji. Ze 25. februarja je dal Virginio Gayda v oficioznem »Giornale d'Italia« jasno razumeti, da nima Rim začasno prav nobenega interesa, da bi z restavracijskim strašilom razburjal Berlin, ki mu služi trenutno za kritje hrbta v izvajanju širokopoteznije sredozemske politike. Pa tudi nova tendenca sodelovanja z nekaterimi srednjeevropskimi državami je Italiji narekovala previdnost v tem vprašanju. Prvega marca je Gayda zapisal v svojem listu drugo svarilo Avstriji, glavni organ fašistične stranke »Popolo d'Italia« pa se je v uvodniku, ki so ga v poučenih krogih pripisali samemu Mussoliniju, celo norčeval iz »gospodičar« (signoretto) Otona Habsburškega in ga ostro napadel. Gayda je v svojem drugem članku zapisal med drugim: V Franciji bi morda želeli Italijo za vselej zapliti samo na Brennerju. Pri tem pozabljajo, da je Italija imperij, da ima svoje imperialne in evropske interese in da prav sedaj daje svoji politiki širše in trdnjše osnove. Te »širše in trdnjše« osnove so v italijansko-nemškem sodelovanju, kakor je prišlo do izraza po obisku generala Göringa v Rimu.

Nova misija Avstrije

Nemčija je glede Avstrije samo v toliko popustila, da ne želi razvneti Italijo z manifestacijami za »našluse, kateremu pa se dejansko samo zato opoveduje, ker se ji zdi, da utegne to vprašanje notranjepolitično samo po sebi dozoriti. Avstrija naj bi potemtakem predstavljala sedaj samo še nekakšno »mrtvo« ali »nevturalizirano« cono med severno in južno srednjeevropsko domeno, ki sta si jo Italija in Nemčija razdelili iz potrebe medsebojnega taktičnega podpiranja lastnih ekspanzij. V tem smislu je te dni pisalo tudi italijanski časopisje, čim je bil napovedan Schuschniggov prihod v Italijo. Zanimiv je bil zlasti članek v rimski »Tribuni«, ki svetuje Avstriji, naj vodi odsele nekoliko bolj »realno« politiko in postavi obrambo svoje samostojnosti meje, ki ne bodo razburjale občutljivosti drugih. V oficioznem »Voce d'Italia« (nedeljski prilogi »Giornale d'Italia«) je Gayda skušal nato pomiriti Avstrije s tem, da je demantiral vesti o »pojezanju italijanskega vpliva v Avstrijo« in z zagotovilo, da bo Italija tudi v naprej nudila Avstriji »vse ekonomske in politične koristi« za vzdrževanje njene samostojnosti.

„Mrtva“ zveza med nemškimi in italijanskimi načrti

Vprašanje avstrijske samostojnosti bo torej glavni predmet beneških razgovorov. Mussolini bo skušal kancelarju Schuschniggu dopovedati, da postavljane vprašanja oblike vladavine za Avstrijo sedaj ni aktualno. Avstrija naj se za sedaj zadovolji le s svojo samostojnostjo in naj tvori nekakšno vez italijansko-nemške kooperacije.

priristi znatnejši avtomobilski promet iz inozemstva.

Gradbeno ministrstvo zastopa stališče, da mora za ceste prispevati predvsem oni, ki se jih poslužuje. Po tem načelu so predvideni tudi dohodki cestnega fonda. Ravno iz tega načela tudi sledi, da bi se moral pobrati denar porabiti v prvi vrsti za ceste v onih krajih, ki so te dohodke dali in ki torej ceste najbolj rabijo.

Omenili smo že, da se tudi na mero-dajnih mestih označuje problem decentralizacije in izvedbe samouprav za neposredno aktualno stvar, ki je tik pred rešitvijo. Načrt o državnem cestnem fondu še ni bil obravnavan pred ministrskim svetom in predstavlja zato le predlog enega samega ministrstva, ali še bolje, njegovega uradništva. Prepričani smo zaradi tega, da bo doživel še znatne spremembe, preden bo predložen narodnemu predstavitelstvu, in da bo v celoti prilagojen načelom decentralizacije.

je v Podunavju. V tem okviru bo potem mogoče razpravljati tudi o večjem sodelovanju srednjeevropskih držav, kakor si to v lastnem interesu želi danes Avstrija. Italijansko-jugoslovenski sporazum bo v tem pogledu lahko pomenil zelo koristno izhodno točko. Kooperacija z ostalimi podunavskimi državami je torej po mnenju italijanskih političnih krogov mogoča, toda le pod pogojem, da se Avstrija v okviru italijansko-nemškega srednjeevropskega sodelovanja zave svoje nove misije v podunavskem prostoru, misije »mrtve« zveze med italijanskimi in nemškimi načrti kot »duhovna« predstraža nemstva.

S temi korekturami, ki jih narekuje Italiji njen sedanjí položaj, zlasti potreba hrbtenga zavarovanja njene sredozemske politike, ostane politika rimskih protokolov v bistvu neizpremenjena, njih okvir pa mora vsekakor postati nekoliko bolj elastičen kakor je bil do sedaj, ne da bi to škodovalo niti Avstriji niti Madžarski.

„Stampa“ o sestanku

Turin, 21. aprila. o. »Stampa« je objavila daljše poročilo svojega dunajskega po-

ročevalca Zingarellija, v katerem beleži kombinacije dunajskih političnih krogov o jutrišnjem sestanku avstrijskega zveznega kancelarja dr. Schuschnigga z Mussolinijem v Benetkah. Zingarelli pravi, da bosta Mussolini in Schuschnigg govorila tudi o restavracijskem vprašanju v Avstriji. Restavracija Habsburžanov bi lahko povzročila nevarne zmede v Avstriji sami, na drugi strani pa bi tudi ne mogla ostati brez posledic za nadaljnji razvoj mednarodnih odnosov v vsej srednji Evropi. Schuschnigg vodi pametno politiko. V prvi vrsti mu je za to, da ohrani avstrijsko neodvisnost.

Vprašanje habsburške restavracije lahko postane aktualno, če bi se na podlagi sedanjih avstrijske ustave izvedel plebiscit o Habsburžanih, danes pa ni pogojev za to. Možen bi bil tudi državni prevrat, vsak prevratni poizkus pa bi bil absurd in ni mogoče verjeti, da bi tako akcijo morebitnih političnih zaneženjakov podprl tudi zvezni kancelar. Avstrijski vladni listi so že opozorili legitimiste, naj se varujejo sleherne take pustolovščine.

Zingarelli govori tudi o avstrijsko-jugoslovenskih odnosih in pravi, da prej-

Teruel obkoljen

Republikanske čete so na aragonski fronti prebile sovražne črte ter odrezale mesto Teruel od zaledja

Valencia, 21. aprila. d. Uradno je bilo objavljeno, da so vladne čete zasedle večeraj strateško važni kraj Celadas, 16 km severno od Teruela. Osvojitev tega kraja pomeni velik uspeh za republikance, ker je sedaj Teruel obkoljen od vseh strani.

O bojih, ki so se končali z zavzetjem proctora Celadasa, se poročajo naslednje podrobnosti:

Vladne čete se prešle v napad ob 10. dopoldne. Pred tem so sovražne postojanke obstreljevali s topovi. Tik pred napadom je nastopilo še vladno letalstvo in bombardiralo nasprotno postojanko. Nacionalisti so se najprej umikali v redu, nato pa je nastal splošen beg. Sovražnik je posul na bojišče znatne količine vojnega materiala. Vladne čete so nato vdrle v vas Celadas, kjer se je neki nacionalistični oddelek še vedno branil v utrjenih hišah, zlasti v cerkvi, kjer je bilo na strehi več strojnic. Ko so vladne čete premagale tudi ta odpor, so zavzele postojanke, ki leže pred vaso.

Iz republikanskega tabora

Madrid, 21. aprila. o. Republikanska vojska pridobiva polagoma vedno večjo premoč na vseh španskih bojiščih. Vladne čete so na posameznih frontah neprestano v ofenzivi, zlasti v Andaluziji, pri Teruelu in okrog Oviada.

Na andaluzijski fronti so republikanski oddelki dosegli pomembne uspehe zlasti pri Villaharti. Sedaj prodirajo po tamkajšnji cesti, po kateri so prej nacionalisti prodri na republikansko ozemlje. Cesta je zelo velikega strateškega pomena. Vladne čete zavzemajo postojanko za postojanko kljub odločnemu odporu nacionalistov. Elan republikanske vojske je nezlomljiv. Včeraj in danes so zavzele 6 izredno važnih nacionalističnih postojank na gričevju ob tej cesti.

Na fronti pri Teruelu so republikanci dosegli večje uspehe na cesti v smeri proti Saragossi ter zavzeli celo vrsto nacionalističnih postojank.

Pri Oviadu je republikansko topništvo nadalje bombardiralo najbližje nacionalistične utrbe. Opoldne se je obstreljevanje razširilo na nadaljnje postojanke. Med tem so republikanske čete najbližje postojanke, ki so bile že hudo razdejane, v naglem naskoku zavzele.

Pri Escamplero so republikanci zasedli več vasi, ki so jih morali nacionalisti iz strateških razlogov izprazniti. Na madridski fronti je bilo danes relativno mirno.

Novi boji na vseh bojiščih

Pariz, 21. aprila. br. Po večdnem premoru so se danes zopet začele na vseh frontah razvijati vojaške operacije. Vladno topništvo je danes na vseh madridskih frontah obstreljevalo nasprotno postojanke. Posebno hudo streljanje je bilo vse dan v odseku pri Carabanchelu. Na jaramski fronti so vladne čete po dobri topniški pripravi, podprte od letalstva in večjih oddelkov tankov, zavzele prve črte nasprotnika, ki se je moral z velikimi izgubami umakniti. Vladno letalstvo je v teku dneva dvakrat hudo bombardiralo tudi Toledo. Kolodvor je bil porušen, razdejana je tudi vseh municije.

Pri Teruelu so vladne čete s spretno operacijo zasedle strateško važno postojanko Geladas, s čimer je večjim oddelkom generala Franca onemogočen umik in se bodo morali predati. Položaj vladnih čet se je po tem uspehu še bolj zboljšal.

Z baskovske fronte prihajajo nasprotujoča si poročila. Francovi poročajo, da so po hudem boju zavzeli vas Eldireta, dočim poroča baskovska vlada, da so bili vsi napadi odbiti ter da so vladne čete pri vseh napadih nudile uspešen odpor, tako da je ostal položaj na fronti nespremenjen.

Za poraze na ostalih frontah se sedaj Francovo topništvo mašuje s hudim obstreljevanjem Madrida. Danes se je že ob 6. zjutraj začelo bombardiranje. Dalekostrelne baterije obstreljujejo zlasti glavne prometne ulice in javna posojila. Mesto je zaradi bombardiranja kakor izumrlo. Po ulicah drve samo sanitetne kolone, ki

obvezujejo ranjence in jih prevažajo v lazarete. Bolnice so že prenapolnjene. Samo dopoldne so pripeljali v lazarete nad 50 ranjencev, med njimi tudi mnogo žensk.

Uporniško gibanje v vojski generala Molla

Madrid, 21. aprila. p. Po zanešnjih vesteh, ki so bile potrjene tudi v Hendayu in Saint Jean de Luzu, so v nacionalističnem zaledju baskovske fronte izsledili vojaško zaroto. Poleg večjega števila nacionalističnih vojakov so se uprle tudi cele ekupine nemških prostovoljcev. V Vitoriji so utaborjeni sedaj trije nemški polki. Med nje so uporni španski nacionalisti zanesli nezadovoljstvo in odpor proti nadaljnji borbi zoper odločne baskovske republikance. Zaroto med nemškim vojštvom so odkrili agenti centrale nemške Gestapo v Burgozu. Zvedelo se je, da so nameravali nemški vojaki izvršiti prevrat v vsej nacionalistični vojski na baskovski fronti. Vsi trije nemški polki so bili nemudoma odpoklicani iz Vitorije proti jugu, nacionalistični varnostni organi pa so v poslednjih dneh aretirali celo vrsto nacionalističnih vojakov in civilistov v Vitoriji in drugih mestih in vseh za baskovsko fronto. Večje število nacionalistov je bilo v poslednjih 48 urah v Burgozu že obojenih na smrt in tudi justiciranih. General Molla je poslal iz Burgoza v Vitorijo večje oddelke zanesljivih nacionalistov, ki naj bi takoj z orožjem intervenirali, čim bi se morda vojaški upor pričel.

London, 21. aprila. AA. Preko Pariza je prislopo doslej še nepotrjeno poročilo baskovskega odbora za narodno obrambo, po katerem je med delom nemških prostovoljcev.

Anglija bo ščitila svoje parnike v Španiji

Angleška vlada je vnovič opozorila Franca, da ne bo trpela nobenih nadlegovanj angleških parnikov v španskem vodovju

London, 21. aprila. o. Angleška vlada je bila pod pritiskom javnega mnenja prisiljena izpremeniti svoje stališče, ki ga je zavzela napram generalu Francu glede na pomorsko blokado baskovskih dežel. Zvedelo se je, da je zunanje ministrstvo ponovno opozorilo generala Franca, da bi zelo pogrešil, če bi dopustil svojim pomorskim edincim, da bi kakorkoli nadlegovali angleške trgovske ladje, ki skušajo prepeljati v baskovske luke življenjske potrebščine.

To je snoči v spodnji zbornici potrdil tudi pomrniški minister Hoare. Na seji so zastopniki opozicije hudo napadli vlado, češ, da je prišla v Španijo žonglirati, ker načelno neče priznati ne enega ne drugega španskega tabora, v praksi pa daje potuho španskim nacionalistom. Na napade je izjavil minister Hoare, da bo angleška vojna mornarica še nadalje ščitila angleške tovorne in potniške ladje tudi v španskih teritorialnih vodah. Angleške vojne ladje se bodo strogo držale le ukaza, da ne smejo same v španske teritorialne vode. Opozicija je te izjave ministra Hoareja sprejela na znanje in listi sodijo danes, da je angleški vladni izpremenila svojo politiko napram Francu, kar priča tudi dejstvo, da so angleški rušilci predvčerajšnjim spremljali malone do Gijona dva angleška tovorna parnika.

Blokada Bilbaa prodrt

London, 21. aprila. d. Včeraj se je posrečilo že drugemu angleškemu tovornemu parniku »Seven Seas Spring« prodreti blokado pri Bilbau. Parnik, ki je imel natovorena živila, je odplul povsem na skrivaj iz Saint Jeana de Luz ter je prisel nepoškodovan in brez težkoč v Bilbau, kjer ga je navdušeno sprejela na obali zbrana množica prebivalstva. Lastniki parnika izjavlja-

nja leta niso bili posebno prijateljski, ker Jugoslavija ni mogla zaupati Avstrijcem, ki so se zavzemali za restavracijo Habsburžanov. Če se izvzame to vprašanje, Avstrija sedaj na drugi strani ne more zameriti Italiji, če je sklenila z Jugoslavijo sporazum, kar bo posredno tudi njej še v korist.

Dunajski komentarji

Dunaj, 21. aprila. v. Vladno glasilo avstrijske vlade »Neuigkeits-Weltblatt« piše, da bodo smernice avstrijsko-italijanske in obenem srednjeevropske politike ostale neizpremenjene. Beneška konferenca torej ne bo prinesla nobenih presenečenj, res pa je, da bodo posledice beneških razgovorov danes morda večje kakor kdaj prej. V mnogih zasedeh se opažajo možnosti pomirjenja. Bneški, ki jih je kancelar dr. Schuschnigg izrekel ob priiki svojega obiska v Rimu, da rimski protokoli ne predstavljajo končnega stadija, temveč, da ga bodo skušali še razširiti, so tudi danes aktualne. kakor so bile takrat, ko so bile izgovorjene. Tudi svojevčasna izjava predsednika avstrijske vlade, da rimski protokoli ne predstavljajo ekskluzivnih pogodb, še vedno velja. Naravno je, da sodelovanje, ki služi miru, ne bo vplivalo samo na položaj v srednji Evropi, temveč na celotni razvoj v Evropi.

Glaise-Horstenau

se je vrnil na Dunaj

Berlin, 21. aprila. AA. Avstrijski notranji minister Glaise-Horstenau se je danes vrnil z letalom na Dunaj.

vojceve blizu Vitorije izbruhnila vstaja. Poročilo pravi dalje, da je general Cabanellas poslal tri čete pehote v Vitorijo, da zaduši vstajo.

Katalonci odklanjajo vsako posredovanje

Barcelona, 21. aprila. AA. Na vprašanje Havasovega dopisnika, kaj misli o predlogu za posredovanje, o katerih pišejo tuji listi po Churchillovem govoru v spodnji zbornici, je odgovoril predsednik Compa-nys:

Takšno posredovanje bi pomenilo da uporniki militarizem obdržijo del svojih posojank na španskem, toda mi v Kataloniji nečemo, da bi karkoli oslabilo od tega nevarnega militarizma. Naš mir ima okrepiti politične in socialne svobostine v Kataloniji s svobodomiselnimi vseh krajev Španije in mora biti trajna osnova evropskega mira. Zato ne maramo posredovanja, ki bi vsebovalo nevarnosti vojaške zveze.

Nemška akademija znanosti v Pragi

Praga, 21. aprila. d. Prosvetno ministrstvo pripravlja predlog zakona, po katerem bo nemška družba za znanost in umetnost v češkoslovaški republiki prosvetovana v nemško akademijo znanosti in umetnosti. O predlogu ima sedaj predvsem razpravljati vlada. Po njem bo nemška akademija znanosti in umetnosti v češkoslovaški republiki ustanovljena po zgledu drugih akademij kot samostojna in avtonomna javnopravna korporacija. Prosvetno ministrstvo je mnenja, da je treba osnovati oficioelno vodilno organizacijo nemških delavcev na področju znanosti in umetnosti v Češkoslovaški, obenem pa hoče napraviti nadaljnji korak v smotnosti manjšinski politiki in doprinesiti nov prispevek k narodnostnemu sporazumu v Češkoslovaški.

Prvi nastop kontrole

Pariz, 21. aprila. o. Kontrolni organi so imeli danes prvič opraviti z neko trgovsko ladjo, ki je prekršila mednarodne določbe o kontroli in je bila zato proglašena za tihoapake ladjo. V Bordeauxu se je mudila angleška tovorna ladja »Sarasotone«, ki je danes nameravala odpluti v Španijo. Kontrolni organi so odredili pregled parnika, ker jim kapitan ni sporočil, da namerava v Španijo. Pri kontroli so našli na parniku poleg živeža večje množine niklja. Kontrolni oficirji so nemudoma odredili, naj se nikelj izlovi. Kapitan se je temu upr in tudi pristaniško levčarsko orienrirano delavstvo ni hotelo prijeti za delo. Ladja se za sedaj še mudi v Bordeauxu in ni znano, kaj bodo kontrolni organi z njo ukrenili.

24 novih Junkersovih letal v Španiji

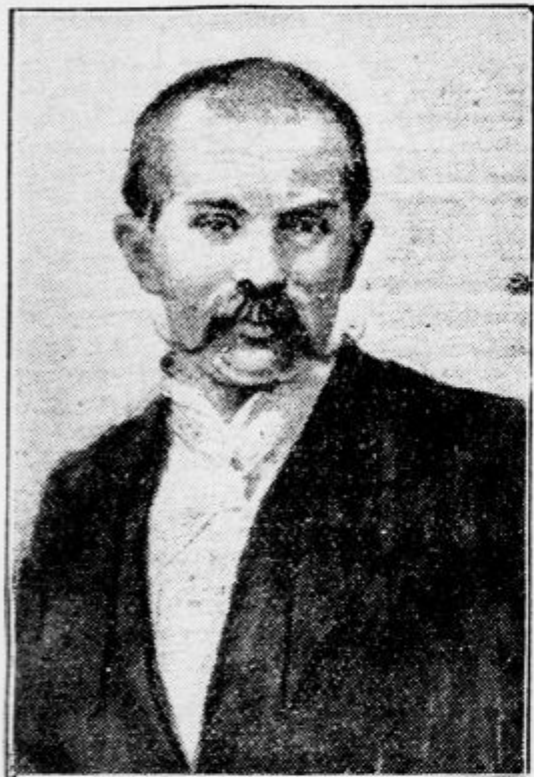
London, 21. aprila. g. Liberalni poslanec Mander bo v spodnji zbornici interpelliral zunanjskega ministra Edena, ali mu je znano, da je 24 Junkersovih letal iz Nemčije odplulo v Španijo ter pri tem letelo preko francoskega ozemlja. Mander hoče tudi vedeti, ali je bilo to dejstvo sporno mednarodnemu odboru za nevmesčanje in ali bo angleška vlada glede na to zavzela svoje stališče. Socialistični poslanec Henderson bo interpelliral Baldwinja, ali se uradno sporočili angleški vladi izjavo nemškega kancelarja Hitlerja Lansburju glede pripravlenosti Nemčije za sodelovanje na svetovni gospodarski konferenci in ali hoče Baldwin v imenu angleške vlade podati določno izjavo.

Naši kraji in ljudje

Prof. dr. inž. Hraský 80 letnik

V zbornici češke tehnične visoke šole v Pragi bo danes proslava 80-letnice zaslužnega prof. dr. inž. J. V. Hraského, ki jo priredijo rektor, senat in profesorski zbor vzajemno z inženjsko zbornico, upravo kopalnice Poděbrady in raznimi strokovnimi organizacijami. O zaslugah slavljence bo govorilo 6 slavnostnih govornikov, med njimi rektor tehnične visoke šole prof. dr. Hybl in bivši ministrski predsednik Udržal.

V duhu moramo tudi Slovenci sodelovati pri tej proslavi, zakaj prof. dr. inž. Hraský je bil med onimi Čehi, ki so nam kot učitelji in pomočniki v dobi našega narodnega preporoda prihiteli na pomoč. Kot mlad inženjer je slavljence plodovitost posegel v naše, iz primitivnosti se dvigajoče razmere. Deloval je kot inženjer v nekdanjem kranjskem deželnem stavbnem uradu in Ljubljani od leta 1886 dalje preko 10 let, bil pa je tudi ljubljanski občinski svetnik. Malo po vstopu v kranjsko deželno

mužbo je prevzel stavbno vodstvo deželne muzeja ter je ob sodelovanju arh. Hinberga projektiral in vodil gradnjo novega deželnega, sedanega opernega gledališča. Dalje je izdeloval načrte novega deželnega dvorca, sedanega vseučilišča. Na izvršitev obeh zgradb pa je seveda vplival deželni odbor ter tako pokvaril marsikatero lepe osnutke. Projektiral in vodil je stavbo celjskega Narodnega doma ter številnih novih hiš v Ljubljani in na deželi. Trasil in projektiral je cesto čez Bogenšperk in zgradil železni most čez Savo pri Radečah ter zgradil sam in s pomočjo deželne osebja celo vrsto vodovodov, tako v Begunjah, Črnomlju, Logatcu, Kočevju, Ribnici, Vrhpolju pri Vipavi ter v Novem mestu in okolici. Napravil je tudi načrta za vodovoda za Stari trg ob Kolpi in za Kranj. Projektiral in izvršil je tudi različna obrambna dela ob Savi, Kamniški Bistrici in drugod, napravil načrt za regulacijo Mirne ter zgradil mnoge zgradbe za ukrofitve hudournikov, tako Bele pri Vipavi, Pišnice pri Kranjski gori in drugih. Baval se je z regulacijo Vipave in njenih pritokov, z odvajanjem visokih voda iz kraških dolin, sodeloval pa je tudi pri osuševanju ljubljanskega barja.

Od leta 1887, do 1897. je bil ljubljanski občinski svetnik ter je kot načelnik in poročevalec stavbnega mestnega odseka, zlasti po velikem potresu o veliki noči leta 1895, deloval agilno in iniciativno pri načrtih in gradnji ljubljanskega vodovoda, mestne elektrarne, mestne kanalizacije ter je bistveno sodeloval tudi pri novem mestnem regulacijsnem načrtu. Tako si je dr. inž. Hraský postavil v Ljubljani in po Sloveniji trajne pomembne spomenike, ki pričajo o njegovi vsestranski temeljiti izobrazbi in o njegovi veliki ljubezni do naroda med katerim je deloval. Ko nas je zapustil, se ta ljubezen do nas ni nikdar ohladila. Z vso prisrčnostjo jo je mnogo-

krat izražal. Še lani je bila neka slovenska ekskurzija globoko ginjena, ko jo je v Po deželah v imenu kopalnice uprave pozdravil častitljiv starček v lepi slovenščini. Bil je to prof. dr. inž. Hraský. Obujal je spomine na dobo, ki jo je preživel med nami, in z vso iskrenostjo in prisrčnostjo nam je želel najsrečnejšo bodočnost, kateri je postavil s svojim vzornim in požrtvovalnim delom mnogo trdnih temeljev. Prof. dr. inž. J. V. Hraskému čast in hvala!

Ob grobu gospe Silve Krisperjeve

Umrla je gospa Krisperjeva... Omahnitla je v prebujajočo se pomlad gospa Silve — mamica dveh otročkov, družica in svetovalka dr. Toneta Krisperja. Narava je tokrat zahtevala le preveliko žrtve, da zadovolji nesrečno usodo, ki spremlja njen rod. V kratkem razdobju je ona tretja žrtev — največja in najsvetejša. Neusmiljena roka Smrti je posegla v mlado in srečno družino in iztrgala iz nje najdražji zaklad.

Sredi cvetja, sredi stotih src je spokojno čakala, da jo zasuje v domu večnega snivanja črna prst. Huda bolezen je sicer izmorgala telo, a smrt ji je v zadnjem trenutku le pustila na obrazu smehljaj, ki je razodeval konec njenega, a začetek trpljenja njenih dragih. Bil je to smehljaj, s katerim smo jo srečavali na domu in cesti; smehljaj, ki jo je krasil kratkih 28 let in razodeval vsakemu njeno vero in zaupanje v življenje. Pred njo so sedaj klonili številni prijatelji in znanci in vsi oni, ki so jo v življenju zaradi lepega značaja čutili, obsuli so jo s tako ljubim ji cvetjem, a niso mogli razumeti velike tragedije mlade družine...

Ko je padala težka prst na njeno krsto in sekala boleče udarce v srca vseh, ki so jo spremljali na zadnji poti, je smrt mlade življenja še enkrat v globokem sočustvovanju združila vse z nesrečnim Tonetom, s Primožkom, ki se uči izgovarjati besedo »mama« in nekaj mesecev stari Tončkom, ki spada še med angelčke.

Gospoj Silvi miren pokoj, a Tebi, dragi Tone, naše najgloblje sožalje!

R. V.

Žrtev ljubezni

O ljubavni tragediji 23-letnega podnarednika I. kolesarskega bataljona Ivana Lamberta, ki je po rodu iz lloka v dunavski banovini, in njegove nekaj mlajše izvoljenke Francke Hribarjeve, ki je vodila gospodinjstvo na domu svoje matere na Šmar-

(Foto Holinsky)

tinski cesti, nas prijatelji obeh pokojnikov opozarjajo na nekatere nečistoč, ki so se vrinile v naše včerajšnje poročilo. Podnarednik Lambert je svoje dekle ustrlil s karabinko v srce, da je revolver izstopila na hrbtni, sebi pa je revolver nameril v prsi. Obe rani sta bili smrtni in nesrečna zaljubljenca sta že v nekaj minutah izkrevale. Včeraj je prispela v Ljubljano mati pokojnega Lamberta, cigar stari imajo v lloku lepo premoženje, da uredi vse potrebno zastran pogreba, Francka pa je pri Devici Mariji v Polju našla svoj poslednji dom.

V Radgoni na čast Adolfu Hitlerju

Gornja Radgona, 20. aprila.

Ze pred letom je mestna občina Radgona v Avstriji nabavila in montirala na mestnem stolpu signalno sireno za primer požarov ali drugih večjih nesreč. Na več krajih mesta so montirani signalni gumbi, na katere je treba pritisniti, da se da znak s sireno in sicer pomenja trikratni gumb, da je nesreča izven rejonu tamošnjih gasilcev, dvakratni, da je nesreča v rejonu in enkratni daljši znak, da je huda nesreča v mestu samem.

V torek 20. t. m. točno ob 4. uri zjutraj je začela tuliti sirena na magistratnem stolpu ter je tulila brez presledka domala 15 minut. Kmalu nato je pričelo biti plat zvona tudi v našem obmejnem trgu Gornji Radgoni. Vse obmejno prebivalstvo je zajejal strah, da gre za obsežno požarno nesrečo. Gornjogradski gasilci so polnoštevilno zbrani odbrzeli z avtom čez obmejni murski most v Radgono. Tu so zvedeli, da so znak s sireno dali radgonski hitlerjevci, ki so s stolpa mestnega kina tudi razobesili veliko nemško zastavo s kljukastim križem, vse to v znak proslave rojstnega dne »Führerja«. V mestu samem in po okoliških vaseh Potrni (Lafeld) in Žetincih (Sicheldorf) je bilo raztrešenih polno zastavic s kljukastim križcem. Hitlerjevci iz Radgone so se s počastitvijo rojstnega dne Adolfa Hitlerja požurili za en dan vnaprej, ker so se pač nadejali na predvečer in na sam Hitlerjev rojstni dan strogih policijskih ukrepov.

Ljubezen do bližnjega

Zagorje, 21. aprila.

V zagorski dolini se med prebivalstvom vedno nabirajo kakšni darovi in milodari v najrazličnejše svrhe. Ljudje ne presoja, ali je treba dati ali ne. Kateri zmore, dajo, drugi odklonijo. Vendar ne bo odveč, če razne gospe, ki prirejajo zbirke, opozorimo na naslednji primer, kjer se da sijajno pokazati ljubezen do bližnjega.

Po Zagorju se mnogo govori, da se je morala občinska reva Filomena Per s svojo hčerjo, ki ima tudi 7-letnega sinčka, vseliti v občinsko živinsko barako, ker druge ni mogla dobiti stanovanja. Filomena Per prejema mesečno občinsko ubožno podporo v znesku 50 din. Ker je hčerka brez službe, je seveda na dlani, da tri osebe ne morejo s takim denarjem živeti in tudi ne plačevati stanovanja. V živinski baraki, ali po domače rečeno, v skrajno ubornem hlevu ima občina spravljeneh nekaj čevljev. Na te čevlje je položila nekaj kosov blazin — in tako prenočujejo stara mati, mati in sin in prezebajo cele dolge noči. Seveda, ker poslopje nima nobenega okna, je v baraki tudi podnevi črna noč.

Če že starejši ljudje trpijo, smo tega navajeni vsi, ki poznamo današnji čas in razmere. Toda da morajo trpeti tudi otroci, to se ne bi smelo dogajati niti v Zagorju, niti kjerkoli drugod.

Za nov planinski dom na Boču

Poljčane, 19. aprila.

V nedeljo je bil tu 8. redni občni zbor planinske podružnice. Dober obisk je pokazal, da se marljiva podružnica blizu zidanju planinskega doma na Boču. Načelnik dr. Hronovsky je posebno pozdravil delegata osrednjega odbora G. Gajška iz Maribora, nakar je kratko orisal društveno delovanje. O podrobnostih je zbor seznanil neutrudljivi tajnik Ritonja. Poročilo je zlasti izražalo željo po novi planinski postojanki na Boču, ki bo nova vaba za planince in prijatelje Boče, predvsem tudi za one, ki bi se radi za daleč časa ustavili na tej prikljubljani gori. Navedel je, kaj je že vse v tem pogledu storila podružnica. Zapravila je na več mestih za stavbne parcele, oskrbelo je načrte, zbirala denar. Da se njen lepi program še ni uresničil, so pač krive največ finančne težkoče, s čimer bo treba računati tudi v bodočem. Vendar pa ne kaže več čakati, ker je iz dneva v dan slabše, gradivo je vedno dražje. Treba se je

z vso vnemo in ljubeznijo lotiti dela, da se nam ne bo kdaj očitalo, da smo ostali prekrizanih rok. Poročilo društvenega blagajnika (Zeilhofer), kakor tudi poročilo blagajnika upravnega odbora (Dietrich Fr.), izkazuje že prav razveseljiv fond za planinski dom.

O poročilih posameznih funkcionarjev je bila živahna debata, ki se je sukala zlasti okrog nove postojanke. Vmes je posegel tudi delegat. Pohvalil je idealno delovanje članov odbora, predvsem nesebično delo predsednika, ki zasluži javno zahvalo in priznanje. Glede nove postojanke je poudaril, da mora biti pred zidavo za podlagi rešen proračun amortizacije. Po daljšem razpravljanju so prišli zborovalci do naslednjega sklepa: v tekočem letu si podružnica oskrbi stavbni prostor, ga splinira in pripravi ter si na stavbišču pripravi opeko. Podružnica je bila ustanovljena l. 1929 in je tako upati, da se bo za desetletnico lahko postavila z ličnim planinskim domom, kar ji iskreno želimo. Načelniku je bila za sedemletno vztrajno delovanje pri podružnici poklonjena lična diploma. V upravni odbor so bili izvoljeni gg. Sieber, Dietrich in Zeilhofer.

Sokolom župe Kranj!

Sami se, bratje, nase naslonimo, iz svojega za rod in dom gradimo, da ena misel zdrava in čestita vodnica nam ostane zmagovita!

E. L. Gangl.

Pod tem geslom nas kliče v zbor Sokolska kreditna zadruga v Radovljici. Osamosvojitve in neodvisnosti hočemo tudi na gospodarskem področju. Dohitimo zamujeno! Poverjeniki in društveni in četah župe Kranj, podvojite delo, ker le v njem je življenje! Sokolski borci na plan, v boj, ker le v njem je naš obstanek in napredek! Čistite svoje vrste, čistite svoje domove vse navlake, ki ni za delo in borbo, ki ni zmorna sokolskega življenja, gleda samo na svoje lastne koristi in ki ji je požrtvovalnost neznačna čednost. Na dan in v borbo vi stari prekaljeni sokolski delavci in graditelji! Zakaj ste zapustili prve vrste naših legij? Ali kritično opazujete delo mlajših kakor izkušen poveljnik, da poprimete tam, kjer je najbolj potrebno? Nazaj in na čelo teh legij vas kliče sokolska dolžnost! Ne z besedami, temveč z dejanji pokažite, kaj zmore, če hoče, posameznik. Preteklost spada zgodovini, bodočnost je naša, mora biti naša.

Kdaj bo svetovna razstava pripravljena? Mezna gibanja so zelo zavlekla dozidavo paviljonov

Pariz, 21. aprila.

Ze smo na koncu aprila in pričakujemo, da bo drugo nedeljo (2. maja) svetovna razstava svečano odprta. res, prav verjetno je, da se bo tega dne pojavil predsednik francoske republike g. Lebrun s spremstvom številnih ministrov in inozemskih predstavnikov in bo s škarkijami prerezal svileni trak pri častnem vходу »Porte d'honneur«. Prav tam blizu na levi strani gradimo mi svoj jugoslovanski paviljon. Dne 2. maja bo torej svetovna razstava pompozno odprta; po krščanskem običaju bo ta dan »krščena«, »birma« pa bo nekoliko pozneje, nekaj »mlega« pozneje.

Nikakor ni moj namen, da bi kritiziral stanje v prelepi in bogati republiku Franciji. Vendar pa je treba našim čitateljem sporočiti vse potrebno, da se bodo vedeli ravnati. Svetovna razstava namreč po vsej verjetnosti ne bo prej dovršena in v celoti pripravljena, kakor v začetku junija. Kajti tako, kakor se tu dela, odnosno ne dela, to lahko marsikoga spravi v zadrego. Razen nemškega, italijanskega in sovjetskega paviljona ne bodo ostali paviljoni pravočasno dograjeni. Za časa zidanja je bilo toliko stavk, da jih tu ne morem naštet. Medse so se zviševale, samo da bi delo teklo dalje. Podjetniki morajo ubogati delavske zaupnike in sindikate in tako noben mojster ne more zaposliti poljubno delavca, pa če mu je še tako všeč in potreben kot strokovnjak. Delavce nameščajo sindikati in zaupniki po svoji uvidenosti. A tudi sindikati niso pravi gospodarji, kje neki še vlada! Ministrski predsednik Blum se je sam tako uknil, da je šel na stavbišča tovariško izgovoriti delavcem in jih je prosil za voljo ugleda francoskega naroda, naj vendar nadaljujejo, da bo lahko razstava pravočasno odprta. Sindikat je odločil, da

se mora v splošnem interesu delati tudi čez velikonočne praznike. Toda delavci niso ubogali. Odtlej je uveden 40-urni delavnik in se ne dela več kakor po 5 dni na teden. Da bi se dela na razstavi mogla pravočasno — četudi z majhno zakesnitvijo — zaključiti, je sindikat odobril podjetnikom in komisariatu svetovne razstave, da se dela tudi ob sobotah in nedeljah, in sicer z nadomestnimi skupinami. Toda delavci tega ne dopustijo. Stavbni podjetniki so potem priporočili delavcem, naj sami delajo, in so jim ponudili 40 frankov za nadure (to se pravi za en sam dan, za soboto), toda tudi na to niso pristali. Kaj vse se bodo zahtevali, je težko uganiti, lahko pa več kakor z gotovostjo napovemo, da se bo pojavila še kakšna stavka in da bomo prav vsi zadovoljni, ako bodo vsa dela na svetovni razstavi dovršena ne prvega, marveč 31. maja. Tega dejstva ne more spremeniti niti pretinja generalnega komisarja, ki je napovedal svojo ostavko, ker pač ne želi, da bi ga postetniki svetovne razstave, ki so napovedani že za maj ali najpозnejše za začetek junija, smatrali za sleparja, ko bi namesto razstave našli šele golo zidavo paviljonov.

O razstavi sami, ki bo seveda nudila mnogo zanimivega, izpogovorim prihodnjik. V naslednjem samo se tole: Ako pridete na razstavo v Pariz, pa se nečete priključiti skupinam, marveč hočete sami bivati tu daljšo ali krajšo dobo in želite stanovati in se hraniti v boljših ali cenejših hotelih, tedaj sporočite pismeno ali brozjavno svoj prihod jugoslovanske koloniji, ki je nastanjena v Jugoslovanskem domu (Rue Serpente št. 25, Pariz VI). V Parizu pa tudi lahko telefonirate na naslov: Yougopresse, Pariz XV. Tu boste dobili najzanesljivejše informacije in navodila brez slehernih stroškov.

Julij Ulep.

Izprehodi po prestolnici

Od Kalemegdana do Banovega brda — Aprilski vetrovi in pomladne povodnje — Na nemškem vojaškem pokopališču

Kdor pozna kraško burjo, mu beograjska »košava« ni nič posebnega; toda oni dan, ko je potem vse naše časopise poročalo o velikanskih nesrečah, ki so se po sreči vendarle dogodile večinoma samo v domišljiji prevnetih poročevalcev, je bila tako silna, da je moral človek dobro paziti, da ga ni položila na tla. Sunez za sunkom je udarjal in drug močnejši, zavratnejši od drugega. Ko sem odhajal iz narodne skupščine, me je butnil ob veliki stebel, in če bi ga ne bil objel z obema rokama, bi se bil — namreč jaz — skotil po vsem visokem stopnišču. Ulce so bile skoraj prazne. Kdor ni prav moral, ni šel iz hiše, zlasti ne ženske. In kloboki so frlili po uličnem asfaltu, kakor da jih je nekdo sejal. Namenil sem se bil na Kalemegdan, da bi si ogledal silno vodovje, ki se je zgrnilo tam dol pod njim, pa me je minila volja, da bi hodil tjakaj v takem pišu. Rajši drug dan.

Košava je drugi, tretji dan popustila, pa je prišlo potem vreme, kakor ga more nuditi naši prestolnici res le do skrajnosti muhasti april. Najlepše solčno jutro, potem pa se hipoma naoblaci nebo, ploha ko iz skafa, pa zopet solnce in zopet dež, ko da so odprli tam gori vse zatvornice. In tako ves dan in dan za dnem. Tako sem komaj vjel toliko lepega vremena, da sem prišel do Kalemegdana, do »zmagovalca«, odkoder sem si ogledal naše sedanje beograjsko »morje«.

Vode naraščajo, so pisali dan za dnem listi, pa ni čuda, če je potem ob narastku, ki je znašal skoraj osem metrov nad normalo, ves pristanikiš do Beograda in vsa nižavstva okoliča pod vodo. Pančevski »rite« (barje) onstran Dunava so pač obvarovali lani dograjeni nasipi. Vsi trije duvaki otolri so pa popolnoma preplavljeni.

Samo kopaljšča in vrhovi drevja gledajo iz vode. Veliki savski most in ravno tako tudi dunavski sta se znatno »znižala«, da se zdi, da parniki komaj in komaj še morejo zdrkniti pod njima. Voda sega vse do zemunskega cestnega nasipa. Poplavljeni pa je tudi barje onstran ceste. Travmavski voz, ki privozi s Terazij na most in se spušta od tod po klančini nizdol, se navidežno zaletaj v naravnost v vodo, ker sega voda skoraj do vrhova cestnega nasipa. Zemunsko kolodvorsko poslopje se vidi s Kalemegdana, ko da stoji tik ob vodi, da mu Dunav izpira prag.

Na Kalemegdanu je prava pomlad. Travniki zelenijo je kakor posejani z belimi marjeticami, v vrtnih nasadih pa se šopirijo »lale« (tulipani) v vseh mogočih barvah in odtenkih. Ob lepem vremenu že pobirajo mestni občinski pazniki »stolnike« od neizkušencev, ki so toliko nepredvidni, da se vsedejo na stole, ki jih je mestna občina postavila na najlepše kraje v parku in tako nekako otrošarila kalemegdanske zelenilo, čisti kraj in pomladno solnce.

Da bi si ogledal še drugo stran, savsko, v njenem gornjem delu, nad železniškim mostom, sem sedel v avtobus, ki vozi na Cukarico. Voda sega tu prav do železnice in ceste in je pokrila tudi razsežna ozemlja na drugi strani. Da bi imel boljši razgled, sem se povzpela na vrh najskrajnejše točke naše prestolnice, na vrh Banovega brda. Ciganski otok (Ada Ciganlija), s svojimi kopaljšči in jetnišnico je skoraj ves pod vodo, ki se je razlila tudi še daleč tja proti bežaniškemu letališču. Seveda, Dunav ima mnogo več vodovja ko Sava, pa njegov pritisk ne, da bi se redno odtekalo savsko, ki zastaja vse od izliva nazvgor in se razliva daleč čez bregove. In

ker je še »košava« temeljito razburkala valovje, je bilo tu res precej žrtev, toda ne človeških, temveč le stvarnih. Voda je odnesla nekaj kopaljšč, lesenih stavb, čolnov in takih stvari. Huda nesreča, o kateri je poročal ves naš tisk, da se je dogodila pri Ostružnici, da so savski valovi pogotili niti ljudi, ki so bili zaposleni na tamošnjem bagerju, pa se jim je prevrnil čoln, ko so se skušali rešiti na breg, pa se je izkazalo kot neresnična. Vseh pet se je srečno rešilo na levi savski breg, odkoder so se naslednjega jutra, ko je popustila »košava«, s čolnom vrnili na drugo stran.

Na Banovem brdu se mi je ponudila prilika, da sem si ogledal tamošnje nemško vojaško pokopališče. Banovo brdo je bilo torišče najhujših bojev v začetku svetovne vojne. Pod zaščito svojega topništva, ki so ga porazmestili tam za »Bežanijsko kosov« nad Zemunom, so Avstrijci in Nemci skušali priti čez Savo. Srbsko topništvo je bilo porazmeščeno tik za vrhom Banovega brda in je od tod pretaplalo sovražne čolne, ki naj bi bili prevažali avstrijsko in nemško vojaštvo na Ado Ciganlijo in od tod na beograjsko stran. Ali je naposled opesala srbska obramba in Nemcem se je posrečilo ugnesti se na desni savski obali. Sledil je naskok na Banovo brdo. Moč proti moči, z bodalom na puški. Banovo brdo je padlo, toda za ceno stotin in stotin življenj, tu in tam. In sedaj počivajo tu mirno drug ob drugem, tedanjih hrabrih borci, Srbi in Nemci, Nemci in Srbi.

Oskrbnik pokopališča g. Ivan Eller, Celjan, mi je s pravo našo domačo slovensko prijaznostjo razkazal vse pokopališče. Pod krošnjami košatih hrastov, katerim se pa še danes pozna, da so mu vsejveje kiestili šrapneli in granate, leže ljudje z daljnega severa sredi zelenja in cvetja. Vse pokopališče je skrbno in, rekel bi, naravno umetniško gojen cvetlični vrt. Na sredi stoji piramida s posvetilom pruskega polka, ki so mu pripadali tu počivajoči borci, do posameznih oddelkov pokopališča vodijo s kamenitimi pločami popločene steze. V belih, položenih nagrobnih pločah

so vklesana imena in ta imena so v nekem čudnem neskladu z vsem tistim, kar se dandanes snuje in dela tam gori, odkoder so prišli nosilci teh imen. Skoraj bi rekel, da pravi, pristni nemški primki niso v večini. Koliko jih je, ki so pristno, najpristnejše — poljski. In jih je tudi, za katere nihče ne more trditi, da niso — židovski. Seveda, tedaj je bilo tako, danes pa je drugače in tisti, ki leže tu, so šli v smrt, ker je bila taka zapoved. Bill so Nemci, pa naj se jim je giasil prilimek tako ali pa tako. Storili so svojo dolžnost: alava jim!

V posebnem oddelku, ravno tako skrbno in ljubeznivo z zelenjem in cvetjem okrašenem, počivajo srbski borci, ki so padli na Banovem brdu. Dvojezičen napis — pri

Nemcih so vsi napisi samo nemški — govori obiskovalcu, da tu počivajo nekdanji sovražniki, toda junaki!

G. Eller mi je pokazal tudi vpisno knjigo, v kateri sem čital marsikatero znano ime, med njimi tudi ime moža, ki je danes prvi za »vodjo«, Göring, dalje imena nemških poslanikov na našem dvoru, naših parlamentarcev, ljudi iz vseh mogočih držav, znanih in neznanih, velikih in majhnih. Zapisal sem v knjigo svoje ime in sem si mislil, ko sem odhajal iz oskrbnikovega doma, kjer so nad vrati vzdani kosi šrapnelov: Ali je bilo treba vsega tega? Pa sem si odgovoril: Bilo! Drugače bi naša Sava še danes tam na oni strani poplavljala — tujo zemljo!

V maju izide nova knjiga

Ilike Daštetove

Roman o Prešernu

z ilustracijami E. Justina. Obsega ca. 400 strani.

SUBSKRIBCIJSKA NAROCILA (karton Din 64.—; platno Din 80.—; usnje — bibliofilska izdaja Din 160.—) pošljite na naslov: Ilike Vaše, Ljubljana, Lavričeva ul. 6. Vsa plačila — izvršeni ob dostavitvi in po povzetju — se izvrše po polnočnikah. Po izidu se odpošlje knjiga brez izjeme šele takrat, kadar bo plačana. Plačila na željo tudi v dveh (štirih) obrokih. Dodajte za poštnino 4.— Din.

KNJIGOTRANE CENE BODO ZA ENO ČETRTINO VIŠJE!

21. aprila

Temperature: Ljubljana 10.4, 3.2; Maribor 13.0, 2.0; Zagreb 16.0, 5.0; Beograd 18.0, 6.0; Sarajevo 16.0, 3.0; Skopje 10.0, 9.0; Kumbor —, 10.0; Split 17.0, 10.0; Rab —, 7.0.

Načrt zakona o izkoriščanju električne energije

Zakonski načrt regulira tudi primere, kadar se na področju malih elektrarn ponovi naenkrat večji projekt, ki zahteva iverše področje za svoje obravnavanje na katerem že obstojajo izdana dovoljenja. obstoječim podjetjem daje načrt pravico, da sami osnujejo tako podjetje; če pa te namer ne stori, so dolžna odvzeti od večjega

— Perforiranje obveznic jugoslovenske tranše 7% stabilizacijskega posojila. Finančni minister je izdal odlok da se morajo vse obveznice jugoslovenske tranše 7% mednarodnega stabilizacijskega posojila iz l. 1931 (v nominalnem znesku 77,3 miliona francoskih frankov), katerih številke so navedene v seznamu jugoslovenske tranše, perforirati z oznako »Payable en di-

+ **Liverpool** 20 aprila. Tendence stalna. Zaključni tečaj: za maj 7.29 (prejšnji 7.41), za okt. 7.26 (7.39), za dec. 7.20 (7.38).

+ **New York** 20 aprila. Tendence stalna. Zaključni tečaj: za maj 13.37 (13.25), za okt. 13.11 (13.00).

Mednarodni smuk s Triglava

Start bo ob 9.30 v višini približno 2300 m z glave nad Staničevo kočo, odkoder bo vodila proga na sedlo pod Rjavino, nato na Lepeno, mimo zgornje krške koče na avno na polje, kjer bo nekako v višini 1300 m cilj. Proga je dolga 4,5 km. Damska proga bo najbrž ista. Starter pri moških bo Stane Predalčič, pri damah pa dr. Kmet. dočim je tehnično vodstvo v rokah Lada Vučnika. Za tekmovalce je rezervirana koča na Kredarici in drugi tu ne bodo mogli dobiti prenočišča. Tekmovanje bo končano še pred 11. uro. Objava rezultatov bo ob 16. v hotelu Rabčič.

Na ponovnem sestanku je bil izvoljen nov odbor, ki bo zastavljal vse sile za razmah naše motociklistike

Tehnično vodstvo je bilo za letosnje leto poverjeno staremu motoristu g. Jakobu Ciglarju, ki si bo izbral sam potrebne, sposobne sodelavce. Majši, denarno manj podkovnani udeleženci so z veseljem vzeli na znanje, da je za letos resno na sporedu tudi moto-šola, ki bo juniorju za Din 110... nudila četrte ure pouka na motociklu.

V nekaí vrstah

JASO, Drveni ob 20.30 seja odbora v ka-
rnari Zvezda.

Plavalna sekcija SK Ilirije ima jutri, v petek ob 18. članski sestanek v klubskem tajništvu (Šelenburgova ul. 6/II). Na sporedu je poročilo načelstva, volitev novega gospodarja in slučajnosti. Prinesite prvi obrok članarine.

Vlagateli,

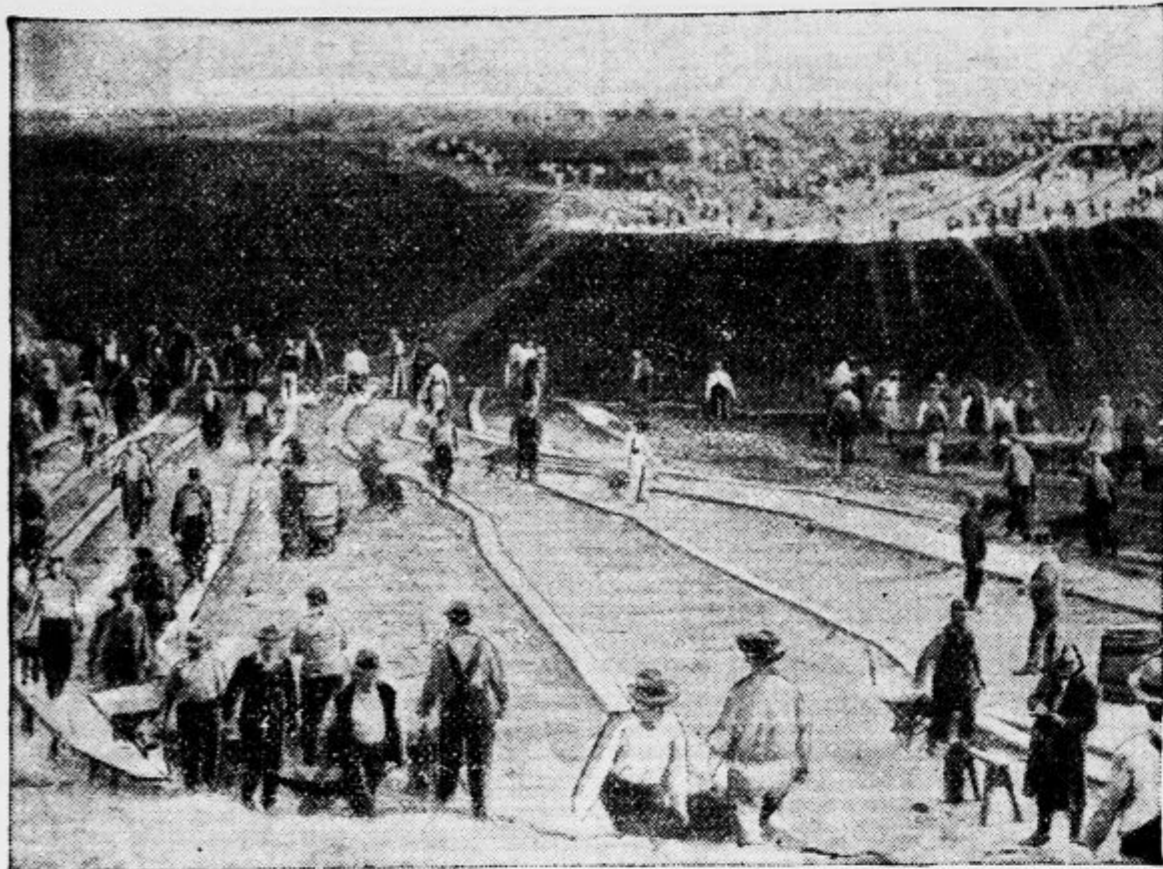
zlasti oni z dežele, pozor!

Ponovno so se pripetili primeri, da so razni nepoklicani izvajali vlagateljem njihove hranilne knjižice, bodisi, da so jih prevzeli izdatno pod dnevno ceno, ali pa na obroke, ki jih nikdar ne plačajo, ali pa knjižice enostavno odnesejo. Doslej so ločili tudi ljudje svoje žrtve v Ljubljani počestih in raznih lokalih, zadnje čase pa so

postali podjetnejši in z avtomobilom potujejo od kmeta do kmeta in izvajajo hranevalne knjižice. Kakor čitamo v listih, so se zadnje čase spustili celo v zapeljevanje neukih kmečkih deklet. — Ti priganjanci pa mislo morda pooblašči kakke koncesionarne pisarne za posredovanje nakupa in prodaje hranilnih knjižic, temveč ljudje brez koncesije, *šušmarji*, ki jim je dobro, da kmeta deveta briga. Glavno je, da zadošče svojemu pohlepu, pri tem pa kmeta opreharijo za tiste bore prihranjene dinarce. — Znano je, kdo so ti *šušmarji*, ker njih obrtna oblast v Ljubljani neumljevalno preganja in je nekatere že občutno kanovala. Zdi pa se, da vse to ne zadošča, ni potrebno bi bilo, da po eni strani opozorijo denarni zavodi svoje vlagatelje na nevarnost, ki jim preti s te strani, po drugi strani pa, da orožništvo stopi na prste vsenakim ljudem, ki se pojavljajo okoli kmečkov-vlagateljev in jim delajo očitno škodo.

— V Ljubljani postoji solidna koncesionarna tvrdka za posredovanje v nakupu in prodaji hranilnih vlog: Alojzij Planinšek, Ljubljana, Beethovnova ul. 14-1, ki dela trdno rečno in se z vlagatelji, ki žele vložiti po dnevni ceni takoj v gotovini izplačati, odnosedno, če prejme knjižice po pošti, kupnino takoj po pošti nakáže. Proti delovanju te tvrdke do danes zaradi njene solidnosti in rečnosti ni bilo pritožb. Ta tvrdka tudi nimaa nikahk pooblaščenecv niti v Ljubljani sami, pa tudi po deželi zanjo nikdo ne potuje. Priporočati bi bilo zaradi tega, da se vlagatelji, ki žele vloge prodati, obračunajo le do te tvrdke, ker le tako bodo njihovi interesi absolutno zaščiteni. Zatrti pa bo obenem nezakonito šušmarstvo in onemogočeni vsi tisti, ki to šušmarstvo krijejo.

Amerika v borbi proti brezposelnosti

Tudi Amerika, dežela bogastva in udobnosti, ima več milijonov nezaposlenih. Zato razpisuje javna dela, kjer dobe delavci zaposlitev. Tukaj vidimo cestne delavce pri gradnji nove ceste v San Franciscu. Ta dela so preskrbela kruha 35.000 delavcem

Svetloba in življenje

Več luči daje boljše delo in krči število nezgod — Barve in duševno razpoloženje — Umetna razsvetljava v rastlinjakih

Znano je, da more razsvetljava pri delu ob pisalnem stroju povečati brzino pisanja za kakšno četrtino. Podobno velja za stavno delo v tiskarnah pri čemer se tudi število tiskovnih napak zmanjša za kakšno polovico.

Ameriške zavarovalne družbe so statistično dognale, da je tem manj nezgod, čim boljša je razsvetljava na javnih prometnih zvezah. Nezgode so zvečer številnejše nego podnevi. Na slabo razsvetljenih večernih cestah so ugotovili za 140 odstotkov več nezgod nego ob dnevnih svetlobi. Na dobro razsvetljenih cestah pa je število nezgod zvečer kvečjemu za 30 do 40 odstotkov večje nego ob dnevu.

Razsvetljava naših delovnih prostorov je pogosto nezadostna, zavoljo česar trpita zdravje in bržina dela. Na Holandskem so šolske prostore za poskus prebarvali z rdečo oziroma modro barvo. Izkazalo se je, da preveč rdečega zavira zmogljivost učiteljev in učencev ter da povzroča znake utrujenosti. Po izkušnjah, ki so jih imeli z vplivi

vom raznih barv na duševnost, so razna zdravilišča pobarvali z različnimi barvami. Rdeče in oranžno vplivata utrudljivo in pomagata torej zoper neuspešnost, rumeno in rumeno zeleno spodbujata tek. Modro vpliva vedno pomirljivo.

Kakor za človeka in njegovo delovnost ima svetloba velik pomen tudi za živali in rastline. Pri poskusch v Ameriki so mogli z dodatno umetno razsvetlavo spraviti raze rastline do tega, da so vzcvetele po tri, štiri tedne prej nego pri normalni dnevnih razsvetljavi. Pri takšnih obsevanjih imajo poseben pomen rdeči in rumeni žarki. V zadnjem času uporabljajo posebno rdeče žarke in uspehi so zelo dobri. Umetna razsvetljava bo imela v bodočnosti gotovo velik pomen v rastlinjakih. Dr. Küstner je dosegel z rdečo razsvetlavo ugodne uspehe glede izločevanja hormonov. Ta luč vpliva posebno ugodno na hormon rasti in spolni hormon. Kratkovalovna svetloba (ultravijolna svetloba) pa napravi ta hormon neučinkovito.

Samomor s 40 kg dinamita

Podrobnosti o smrti Pavla Veričnika

Poročali smo že o strašnem načinu samomora, ki ga je izvršil 39-letni strelni mojster Pavel Veričnik nedaleč od Mičje pri Šmohorju v Ziljski dolini. K temu poročajo še naslednje podrobnosti:

Prebivalstvo Mičje je malo pred 5. junijem zbudilo silovit pok, ki je raztreščil mnogo šip. Kmalu so ugotovili vzrok tega poka. Kakšnih 400 m od vaške cerkve je bilo zleto v zrak majhno skladišče razstrelivnih snovi. Pavla Veričnika, ki je imel nadzorstvo nad tem skladiščem, so videli še prejšnji večer v raznih gostilnah v Šmohorju, kjer je popival. Zabaval se je tudi na vrtiljaku. Po prekomerni noči je odšel v skladišče v majhni lesenji koči, kjer je bilo shranjenih kakšnih 40 kg dinamita. S tem dinamitom je izvršil samomor.

Učinek eksplozije je bil nepopisen. Kočo je raztrgalo na drobce, ki niso bili večji od vžgalic. Tudi Veričnika je razneslo in razmesarilo v majhne delce, ki so jih našli še sto metrov od kraja eksplozije in ki je največji med njimi meril komaj 10 cm. V teh okoliščinah ni bilo niti misliti na to, da bi truplo pokopali.

Svoji k svojim!

Za pranje perila uporabljajte vedno le res domače izdelke! To je

PERION

pralni prašek — naš slovenski izdelek.

Poskusno kronanje v Londonu

V Londonu so priredili te dni po glavnih ulicah poskusni spreved za kraljevo kronanje. Eridreditev je izvabila na ulice mnogo radovednežev

Prvi maj v Rusiji

Iz praznika prvega maja nameravajo letos v Rusiji napraviti zopet manifestacijo sovjetskega militarizma. Po neki odredbi maršala Vorosilova bodo prvi moskovski vojaški paradi letos prvič nastopili tudi kozaki. S paradnimi uniformami so opremili dve diviziji kubanskih in donskih kozakov. Do lanskega leta je, kakor znano, med Moskvjo in kozaki obstojal spor, ki so ga pa poravnali po zaslugi generala Budjenija, ki je sam izšel iz kozakiških vrst.

Zračna pošta brez doplačila

V Haagu se vrši konferenca zastopnikov holandske, belgijske, danske, nemške, francoske, angleške, norveške in švedske poštne uprave, ki je razpravljala o vprašanju, da bi se zračni promet izkoristil kot navadno prevozno sredstvo za pisma in karte, torej brez posebnih doklad. Pobuda za odpravo posebnih doklad v zračnem poštne prometu izvira s francoske strani. Edina dežela, ki doslej ni zahtevala posebnih doklad v tem prometu, je bila Holandska. Iz tega razloga so izbrali Haag kot kraj konference.

Najlepši moške

Filmsko zvezdo Madeleine Carrolovo so naprosili, naj bi našla desetorico moških, ki jih smatra za najlepše. Dejala je: »Roosevelt, Bernard Shaw, Eden, Toscanini, ameriški železniški kralj Harriman, Lindbergh, Tunny, mojster pola Guest, teniški mojster von Gramm in admiral Byrd.«

Ce niso najlepši, ugnebo biti za ženske vsaj najzanimivejši. Pripomniti bi se bilo, da so bili filmski igralci izključeni iz tega odgovora.

Bratje Blum & Co

Kakor poročajo pariški listi, so vlomili obiskalci »Veletrgovino zastorov Bratje Blum & Co.« Tatovi so odnesli 50.000 frankov. Kakor so Parižanji zvedeli ob tej priliki, pripada trgovina bratom Lucienu, Marcelu in Georgesu Blumu, bratom sedanega francoskega ministrskega predsednika. Še en brat Leona Bluma živi v Južni Afriki, v Johannesburgu, in sicer kot prvi plesni učitelj tega mesta.

48. rojstni dan

Nemški državni kancelar Hitler je te dni obhajal 48. obletnico svojega rojstva in je ob tej priložnosti radodarno delil podpise

Bogate kanadske petorčice

Doslej so si pridobile milijone

Med zadnjimi proračunskimi razpravami v Ontariu so ugotovili, da spada poklic petorčice med najdonosnejše, posebno če primerjamo njihove dohodke z njihovim delom.

Pred kratkim so proslule kanadske petorčice praznovale svoj tretji rojstni dan v popolnem zdravju. Od junija 1. 1935. so, kakor znano, pod zaščito države in poseben odbor vodi zanje vse posle. Prvi odbor je zaslužil zanje 30.590 dolarjev, drugi, ki mu pripadajo ontarijski ministri za jav-

no skrbstvo David Croll, zdravnik petorčice dr. Allan R. Daffoe, sodnik J. A. Vallin in oče petorčice Oliva Dionne, pa je prvi odbor daleč prekosil.

V zadnjih dveh letih je zbral za deklace veliko imetje in sklenil pogodbo s 24 trgovskimi podjetji vseh vrst, ki hočejo izkoristiti petorčice in njih velikansko popularnost za svoje reklamne namene. Odbor je v banko vložil doslej 573.765 dolarjev, 287.383 dolarjev morajo plačati še razni tovarnarji, poleg tega pa so prejemale petorčice posebne dohodke iz raznih tani-tijem iz prodaje določenih izdelkov. Te posebne dohodke je zelo težko preceniti.

Najboljšo pogodbo je odbor sklenil s filmsko družbo Twentieth Century Fox. Ta si je zagotovila petorčice za štiri filme, izmed katerih sta dva že izgotovljena. Na za to so prejeli knežji honorar 350.000 dolarjev. Razen tega pa so »zaposlene« kot zvezde pri družbi Pathe News Features, ki je plačala 40.485 dolarjev, in pri družbi N. E. A. Service, ki je plačala 12 tisoč 333 dolarjev.

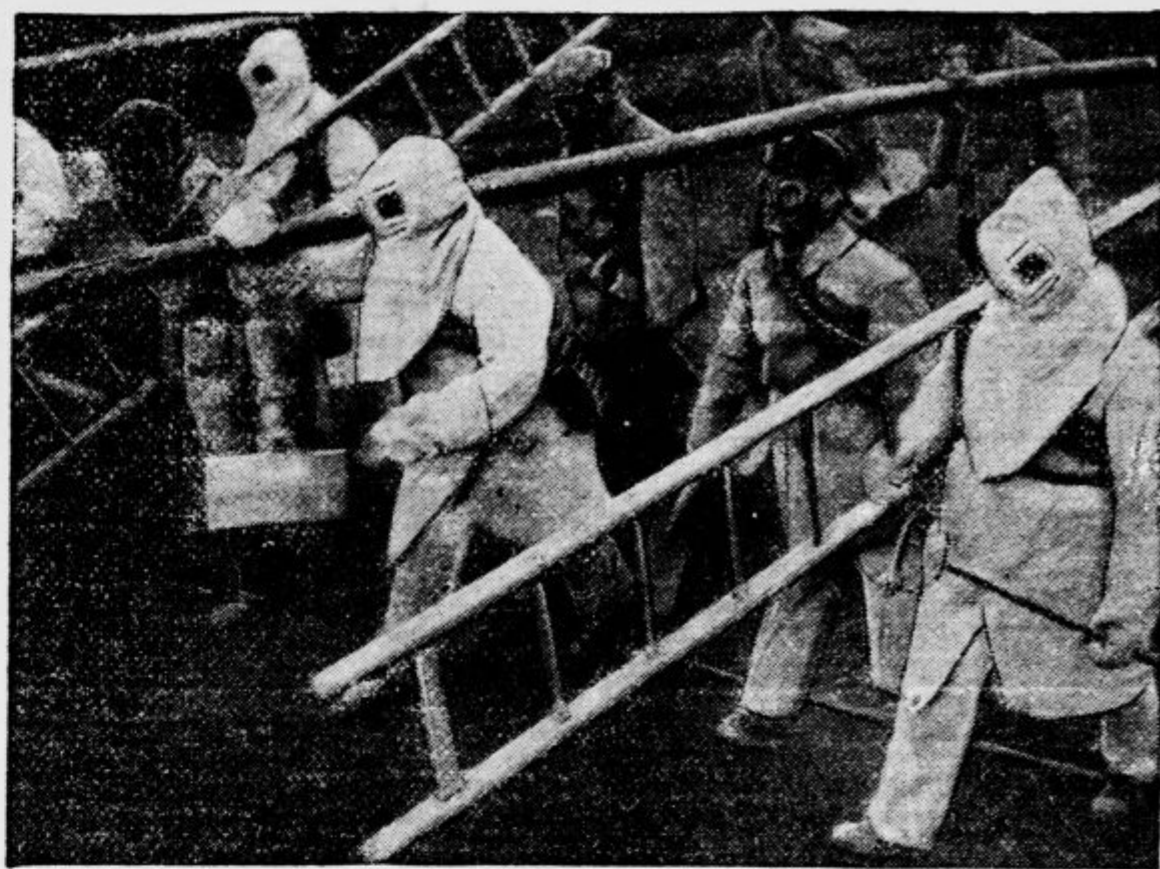
Sedaj pridejo na vrsto trdvice, ki izdelujejo vsakovrstne predmete za otroke: Brown and Bigelow, ki izdeluje razne koledarje in razglednice, je plačala petorčicam 58.097 dolarjev, tovarna lutk Alexander Co. je plačala 25.000 dolarjev, tovarna biskvita McCormacks Ltd. daje 10.000 dolarjev, tovarni mila Palm Olive in Colgate Soap po 8750 dolarjev, Libby McNeil, ki izdeluje hrano za dojenčke in paradižnikov sok, 8500 dolarjev, 6600 dolarjev je plačuje Corn Products Refining Co., ki prodaja neki rženi sirup za otroke.

Po drugi strani znašajo izdatki za petorčice skupaj 95.996 dolarjev. Od tega je šlo samo za ustanovitev posebnega sanatorija za petorčice, ki ga vodi dr. Daffoe, 57.654 dolarjev. Stariši otrok dobivajo kot poseben prispevek mesečno po 100 dolarjev. Ob drugem rojstnem letu otrok so stariši dobili dar 1000 dolarjev. Lahko si izračunamo, da ne bo dolgo trajalo in se bo vsaka izmed deklic lahko ponašala, da je milijonarka.

Slonič se je skotil

V veršavskem živalskem vrtu se je skotil dvanaesti slon, kar se jih je v zadnjih sto letih rodilo v Evropi. Ta dogodek je zbudil v znanstvenih krogih in seveda tudi v poljski javnosti veliko pozornost.

Plinarne proti napadom iz zraka

Berlinska plinarna je nedavno priredila praktične vežbe svojega osebja za primer plinskih napadov iz zraka. Nalasc za to izurjeno moštvo je nastopilo pri vežbah v oblekah iz azbesta in s posebnimi maskami proti plinom

Nov most se je zrušil

Trajno deževje ga je preveč oslabilo

Pri Majštatu na Koroškem bi morala posebna komisija preizkusiti nov most. Za obremenitev so spravili nanj devet vagonov, to je 90.000 kg peska. Pri tem se je most nenadno zrušil in kar je bilo na njem, ljudje in breme, je padlo v reko Lieser. Po prvih vesteh je nesreča zahtevala eno smrtno žrtev, 4 hudo in osem lažje poškodovanih ljudi.

Most preko Liesere pri Majštatu so svoječasno narodni socialisti pognali z dinamitom v zrak. Novi most je meril 90 m in je bil iz železa ter betona. Sedaj leži v reki ter zavira vodo. Ponesrečenec so sami delavci, ki so most gradili. Most je bil obremenjen z najvišjim dopustnim bremenom že tri dni in da je prišlo do nesreče, je vzrok nemara v trajnih deževjih zadnjih dni, ki so breme preko mere povečala.

Komu pripada pariški tisk

V francoskem tisku se pripravljajo velike spremembe. »Paris Soir« se pripravlja, da odkupi drugi veliki pariški večernik »Intransigeant«. »Paris Soir« pripada tekstilnemu fabrikantu Prouvostu in sladkornemu fabrikantu Beghinu. »Intransigeant« pripada tvrdki Dreyfus, ki mešetari z žitom.

Ves francoski tisk je faktično v rokah trustov in industrije. »Temps« pripada je-karske industriji, »Journal« Pariški banki, »Petit Journal« in vodilni podeželski list iz skupine Loucheur težki industriji. Najmo-gnejša je skupina »Paris Soir«, ki si boče pridobiti poleg »Intransigeanta« tudi »Matin«.

»Matin« pripada doslej veleindus-trijari Panamske družbe Bunan-Varillaux.

Zračna tekma

New York—Pariz

Iz Pariza poročajo, da se bo letalska tekma iz New Yorka v Pariz, ki so jo name-ravali organizirati za to poletje, preklicila za eno ali dve leti. To preložitve zagovar-jajo s tem, da se Američani boje morebit-nih nezgod, ki bi priprave za redne zračne zveze med obeh mestoma preko sever-nega Atlantika morda zavirale.

Preroški Balzac

Veliko pozornost zbuja jo na Francoskem doslej neznana Balzacova pisma iz l. 1840, ki jih je objavil Desire Puel. V teh pretežno političnih pismih piše Balzac med drugim: »Rusija se bo morala sprijazniti z nez-ozdravljivo antipatijo Nemčije proti Rusiji. Danes ni nobene francoske politike če jo pa bomo kdaj spet imeli, tedaj se bo morala opirati na zavezanstvo z Rusijo. Ne podcenjujte tudi vprašanja Rusije v Sredo-zemskem morju. Tudi čez sto let vprašanje Sredozemskega morja še ne bo rešeno. Francija se mora čuvati...«

Zdrava v umobolnici

V Parizu se je začela razprava o tožbi, ki jo je vložila grofica Helena de Chateaubriand proti svojim staršem in dvema zdravnikoma. Grofica zahteva odškodnino pol milijona frankov in navaja, da so jo po krivdi njenih sorodnikov, pri čemer sta pomagala tudi neki stric in teta, brez vsa-ke potrebe zaprli v blaznico, kjer so jo držali zaprto mesec dni.

Prekop Volga—Moskva

Prekop med Volgo in Moskvo so dovršili. Kakor poročajo iz ruske prestolnice, bo na dan 1. maja priplul v Moskvo prvi parnik iz Volge. Prekop je dolg 150 km in za njegovo gradnjo so potrošili skoraj 2 milijardi rubljev.

Spomenik čevlju

V San Giorgetti di Nogare so italijanski alpinci odkrili ta-le spomenik nekemu gadlomu tovarisu

Res staro železo

Iz Ljubone poročajo, da so tam razkrili najstarejšo križarko, kar so jih imeli na svetu, in jo prodali kot staro železo. Gre za portugalsko križarko »Vasco de Gama«, ki so jo zgradili l. 1870, in je odvisala 2423 ton (moderne križarke odvajajo tudi 85.000 ton). Staro križarko so zadnjič popravili l. 1903.

Poslanik miru

Te dni je prispel v Berlin 78 letni angleški poslanec George Lansbury, član laburistične stranke. Obiskal je tudi kancelarja Hitlerja in se z njim razgovarjal o obnovitvenem delu v Evropi. Hitler je Lansburyju izjavil, da bi bila Nemčija pripravljena sodelovati pri morebitni novi svetovni gospodarski konferenci. Tisk vidi v tej izjavi nov korak k izbolšanju zamotanih evropskih razmer

Radenska
prirodna mineralna voda

700 dinarjev
10 dni
maj — junij

stane bivanje

v Radenskem zdravilnem kopališču

Vse vračunano: stanovanje (sobe po lastni izbiri v vsaki vili ali Terapiji), hrana (običajna ali dietna), zdravniški pregled in od njega predpisane zdravilne kopelji, velika analiza seči, vse takse, postrežba, če je potrebno tudi pregled z Röntgenom. Zahtevajte prospekt!

ANEKDOTA

Skladatelj Bruckner je bil v ženski družbi vedno v zadregi. Pri nekem banketu so posadili poleg njega mlado damo, ki je bila strastna občudovalka njegove muzike. Na vse načine si je prizadevala, da bi zbujala skladateljevo pozornost, zato ga je ogovorila v nekem ugodnem trenutku: »Go, spod profesor, zaradi vas sem oblekla nočjo svojo najlepšo obleko.«

Bruckner jo je pogledal s hvaleznimi očmi in je zavzeto vzdihnil: »O, zaradi mene bi lahko prišli na banket tudi brez obleke!«

VSAM DAN ENA

»Mogoče bi gospod rad, da mu nabrusim nožič«
»Everybody's weekie«

A. POLTZER:

10

Kaminski napušč

Rigode Patricije Holmove

št. 13

Prav ta mah se je vrnil v sobo mož, ki ga je bila videla Patricija že ob svojem prihodu. Tih je rekel Mellerju nekaj besed.

»Pastor je prišel. Upam, da moja nevesta ne bo delala neumnosti!« Videla je hudobno iskro v Mellerjevih očeh in vztrepetala.

»Pastor je stopil v sobo. Slep sicer ni bil niti ne gluhi, zato je pa imel pravi obesjenjaški obraz. Patricija je bila prepričana, da ni ta človek nikoli prejel duhovniškega posvečenja.

Po kratkem pozdravu je Meller suho velel:

»Vse je nared, gospod pastor!« To je miss Holm, moja nevesta, in tu so vse potrebne listine! Ta dva gospoda bosta ra priči...

Patricija, ki je brez moči poslušala Mellerjeve besede, je videla, da je bil stopil v sobo tudi šofer, ki ju je bil pripeljal.

Nazadnje se je zbrala. Stopila je pred tako imenovanega duhovnika in zaklicala:

»Gospod!« Ni se mogla posiliti, da bi mu bila rekla »pastor«. S hudobno zvičajo so me zvalili v to hišo. Niti v sanjah ne mislim na to, da bi se

poročila s človekom, o katerem niti ne vem, ali mu je res tako ime, kakor pravi!«

»Pastor!« jo je brezumno pogledal s svojimi drobnimi, zalitimi očmi. Videti je pa bilo, da mu postaja malce nerodno. Ne da bi kaj odgovoril na njene besede, se je obrnil k Mellerju:

»Ali lahko pričnemo?«

Zivoljno je ta odvrnil:

»Poženite že, pastor!«

Patricija se je skokoma zapodila k vratom. Odprla jih je in planila na temno dvorišče.

»Pomagajte!! Pomagajte!!! se je rezko razlegel njen glas.

Meller in ostala dva so bili begunci takoj za petami. Zgrabili so Patricijo in jo vklijud njene mučnemu otepanju vlekli nazaj.

»Ali naj jo zvežem?« je vprašal mož v šoferški livreji.

Meller je zmajal z glavo. Še ves zaripel, je držal Patricijo, ki je zdaj od upehanosti mirovala, za komolec. Pastorjeve drobne oči so plašno mežikale, ko je Meller z ostrim glasom izjavil:

»Gospodična se bo premislila, preden nam še enkrat pobegne — za to sem porok jaz! In zdaj pričnimo s poroko!«

*

Ko je mladi gentleman po plesu privedel svojo plesalko k mizi, je Violet v svoje presenečenje videla, da je bila Patricija izginila. Namesto prijateljice je našla Violet samo list papirja s spo-

ročilom: »Ne zameri, Violet, nekaj mojega me kliče odhod! Patricija.«

Violet je začudena prebrala teh nekaj besed. Kar mehanično je obrnila list, in tedaj se je njeno začudenje izpremenilo v prepredenost. Patricija je bila napisala sporočilo prijateljici na drugo stran Mellerjevega pisma. Razborita Violet je takoj začutila, kako neprevižno je bila ravnala Patricija, ko se je odzvala Mellerjevemu vabilu.

Violet je natanko poznala vlogo tako imenovanega Mellerja in zato ni mogla razumeti, da je bila šla Patricija brez pomiselnja na snidenje. Čeprav se je utegnila zdeti mala, okrogla Violet marsikomu nekoliko smešna in se je na tistem marsikdo mugal nad njo, je bila vendar kaj bistre glavičice. Brez dolgega obotavljanja se je lotila dejanj. In storila je tisto, kar je bilo edino pametno!

Poskočila je, planila k telefonu in se dala spojit s Scotland Yardom. Na žalost nadzornika Whinstona ni bilo tam. Tudi njegovo ime je bila Violet zvedela od Patricije.

Še sreča, da je bil na onem koncu žice narednik Forest, ki se je dal, ko je slišal, da gre za Patricijo Holmove, omečiti in je povedal zasebno številko nadzornika Whinstona.

A spet je šlo narobe: na Whinstonovem stanovanju se ni nihče oglašil. Violet je trpela peklenske muke.

Filip, Whinstonov sluga, je dobro slišal, kako je aparat zvonil, vendar se ni potrudil k slušalu.

Rekli smo že, da je ime ta blest v človeški podobni majhno napako. Filip je bil prepričan, da je za sto let prepozno zagledal luč sveta. Sovražnik je vse novodobne pridobitve, od železnice do letala, in telefon mu je bil strahota, ki jo je preziral, kot likor je le vedel in znal. Ko pa zvonjenje ni ni utihnilo, je nazadnje stokaje pristopil k aparatu. Toda vse njegovo ogorčenje se je izmoza zbudilo, ko je neznan ženski glas predrzno zaterjal, naj pri tej priči pove, kje je gospodar. Na njegov ledeni odgovor: »Obžalujem!« je Violet srdito zaklicala: »Ose! Tu govori grofica Lambeth. castle, nevesta vašega gospoda!« — »Oh, ne zamerite, my lady!« je zagostolel Filip v drhtici pobožnosti. »Njihova milost, vaš zaročenec, so v hotelu Ritzu!«

Tej srečni okolnosti se je bilo zahvaliti, da je prišel Whinston za časa na Patricijino snidenje. Baš toliko da je še videl, kako je stopilo dekletje v Mellerjev avtomobil. V takšju se je spustil za vozom. Stratford je bil že blizu, ko je zasledovalec mahoma izgubil sled.

*

Patricija je kakor skozi megleno kopreno videla pastorjevo vzdignjeno roko. Bila je v takem stanju, da se ji je zdelo vse eno. V naslednjem trenutku so se vrata sunkoma odprla in razlegel se je oblasten glas:

»Roke kvišku! Da se nihče ne gane!«

Kulturni pregled

Šestdesetletnica dr. Alojza Kraigherja

Danes praznuje šestdesetletnico znani slovenski pisatelj dr. Alojz Kraigher. Rodil se je v Postojni, študiral na novomeški in ljubljanski gimnaziji, absolvirao medicino na Dunaju in dosegel doktorat l. 1903. Nato je bil nekaj časa sekundarji v ljubljanski bolnici, zdravniško prakso je pa opravljal v Bovecu (1905—1907), pri Sv. Trojici v Slov. goricah (1907—1914) in v Ljubljani, kjer je bil po prevratu dve leti upravitelj državne bolnice. L. 1922 se je v Monakovem specializiral za zobozdravnik in začel s prakso v Gorici, kjer je ostal do l. 1929. Od tega leta dalje je zdravnik za zobe v Ljubljani.

Dr. Alojz Kraigher je v naši pripovedi in dramski literaturi eden redkih zastopnikov zdravniškega stanu (razen njega so še zdravnik-pisatelj dr. Derganc, dr. Sl. Grum in dr. B. Magajna). Ni nujno, da bi bil zdravniški poklic že sam po sebi odločil za idejni značaj in vsebinsko karakteristiko pisateljevega dela, saj so tudi med zdravniki razne individualnosti; iz raznih karakterjev poteka tudi ta različna svetovnonazorska in življenjska usmerjenost. V primeru dr. A. Kraigherja je zdravniški študij znatno prispeval h karakteristiki pisateljevega dela, vsekakor bolj kakor, postavimo, pri A. P. Čehovu ali Georgesu Duhamelu. Dr. Kraigher nas v tem pogledu spominja nekoliko na avstrijskega pisatelja - zdravnika Arthurja Schnitzlerja in nedavnega sedemdesetletnika Karla Schönherja.

Dr. Alojz Kraigher se je pričel literarno udejstvovati kot podlistar pri »Slovenskem narodcu«, nato pa je bil sodelavec »Slovenke« in »Ljubljanskega Zvonca«. Prav kakor za njegovega vrstnika, ponekdelskega šestdesetletnika dr. Iva Šorlija, je bila tudi za A. Kraigherja važna pomena pripadnost h generaciji Moderne, ki je predstavljala vzlic siceršnjim razlikam v karakterjih in naziranjih poudarila novo skupno gibanje. Ta razlika se je zlasti opazila v primeru s starejšo generacijo — z realisti in pesniškimi formalisti, katerih vpliv sega še v devetdeseta leta prejšnjega stoletja. Govekarjev naturalizem je zarezal novo brazdo, po kateri so hoteli pozneje še nekateri, zlasti dr. Šorli in dr. Kraigher, kakorkoli se je impresionistično, simbolistično in novoromantično opredeljena Moderna odrekala naturalizmu.

Ta novi naturalizem je dobil korenitega zastopnika prav v zdravniku dr. Kraigherju. Res da dr. Kraigher v svojih romanih in dramah ne eksperimentira tolikanj s teorijami dednosti in miljejskimi vplivi kakor je skušal Govekar, pač po vzoru Zolaja in drugih mojstrov te šole. Toda dr. Kraigher je naturalist v tem, da gleda na človeka in njegovo mesto v stvarstvu — konkretno: na ljudi in družbo, ki jih opisuje — z očmi materialistično usmerjenega zdravnika in z brezobzirno iskrenostjo slika življenje svojih junakov. S tega zrela, v katerem se ni vidnih vplivov Freudove psihoanalize, ki jo je v našo pripovedno in dramsko literaturo uvedel šele povojni pisatelj-zdravnik dr. Slavko Grum, zanimala dr. Kraigherja predvsem človekovo nagnosko, zlasti seksualno življenje. S te strani je šel dr. Kraigher menda najdalje izmed naših pripovednikov. Njegov naturalizem je tako smoten in odkrit, da v svojih končnih konsekvencah vendarle učinkuje etično pozitivno, dasi se sicer izogiba etičnih ten-

denc in včasih čez mero poudarja spolno pravico močnega poedina. Kajti resnične etike ne dvigajo tisti, ki pridigarso ponavljajo naučene moralne formule, marveč tudi tisti, ki brezobzirno odkrivajo resnico in na razgaljenem življenju kažejo njegovo lepoto, vrednost in silo. Dr. Alojz Kraigher je bil intimen prijatelj Ivana Cankarja, vendar ni hodil z njim po poteh simboličnega realizma, novoromantičnih vidikov in etične umetnosti; vse njegovo delo nosi pečat izrazitega vitalizma in zavestnega naturalizma. Tudi v svojih zadnjih spisih, zlasti v dramah »Na fronti sestre žive«, je dr. Kraigher tendencen samo v enem: da bi bil brezobzirno zvest svojemu prepričanju o suverenosti naravne, fizične strani človeka.

Najvažnejša dela dr. Alojza Kraigherja so: v romanu in povesti »Kontrolor Škrobare«, »Mlada ljubezen«, »Peter Drozge«, v dramah: »Školjke«, »Umetnikova trilogija« in »Na fronti sestre žive«. Spisal je tudi večje število novel, ki so delno že objavljene, delno še v rokopisu: vsekakor bi zbirka novel, ki jo ima — kolikor vemo — pripravljeno že dalje časa, bila vredna založnika.

Razen z dramo »Školjke«, ki je imela pred mnogimi leti velik uspeh v Ljubljani in v Zagrebu, se je dr. Kraigher najbolj uveljavil z obsejnim romanom »Kontrolor Škrobare«. To delo je izšlo v dokaj neugodnem času: na pragu velike vojne, ki je s svojimi usodnimi dogodki potisnila vse druge v ozadje; generacija, ki je izšla iz nje, je pa imela že druge skrb in pogled. Vzlic temu je delo vzbudilo pozornost in B. Vybiral ga je tudi prevlel v češčino (Olomouc 1928).

Kraigherjev »Kontrolor Škrobare« je plod pisateljevega bivanja v Slovenskih goricah in je nekaka reakcija na Bartšchevo knjigo »Das deutsche Leid«. Kakor Bartsch, ima tudi Kraigher zelo lepe, lirčne, suho stvarnost naturalizma daleč presegaajoče strani, na katerih opisuje krajino ali slika značilne prizore iz ljudskega življenja na meji. Drugače je pa Kraigherjev roman brezobziren obračun s trško nemškutarijo in nič kaj prikupno slovensko inteligencijo; obračun, ki ga ni napravil moralist, marveč hladni opazovalec in udeleženec; obračun v imenu resnice in brezkompromisne iskrenosti. Za osebam tega romana so poznavalci krajevskih razmer odkrivali žive obraze. Če bi bil ta roman bolj zgosten in izdelan v nekaterih podrobnostih, bi lahko veljal za enega najboljših slovenskih romanov.

Vsekako velja pri Kraigherju to, kar je zapisal Ivan Cankar ob njegovi »Školjki«: »Najdragocenejši dar resničnega umetnika je predzrost in odkritosrčnost. Umljivo je, da to še ni vse in da ti dve lastnosti samo v zvezi z drugimi pripomoreta umetniku do tega, da ustvarja ne le za svojo dobo, marveč tudi preko nje. V delu dr. Kraigherja je mnogo te drznosti in iskrenosti, a manj nadobne in nadčasovne vsebine ter v boju in trudu ustvarjene forme. Zaradi tega bo to delo ohranilo svojo dokumentarnost in vsebinsko zanimivost, ne bo pa moglo oploditi novega življenja, ki kali iz globlje položenih in zlahtnejših semen. Generacija, ki ji pripada pisatelj »Kontrolorja Škrobareja«, pa ima v njem svojega epičnega slikarja udarne in brezkompromisne sile

Se bi spadal k objektivnemu delu kritike, da konstantiram po no unioško dvorano, svečano razpoloženje, navdušenje občinstva, ovacije predvsem skladatelju Arničju, dalje dirigentu Brezovščku in celumu orkestru, ki je tokrat nastopil pod naslovom »Združeni ljubljanski orkester« ter pianistu Galati: daria, vence, šopke in navdušen aplavz. Za skladatelja, čigar koncert je privedlo društvo »Simfonije«, je bil večer pravi trijumf in lepa nagrada za talent, delo in stremenje.

Sedaj pa subjektivni del kritike. V to lažbo vsem bivšim in bodočim kritizirancem in v preplah vsem onim utopisom, ki zahtevajo objektivno kritiko, razglasimo glasno, da je vsaka strokovnjska kritika umetnostnih pojavov v glavnem subjektivna, kajti objekti ne pišejo kritik. In je voh, če nemogoče in docela iluzorno, da bi ocenjevali objektivno neuhveljive vrednote. Niti reportaža ni docela objektivna in kako nezanimiva bi tudi bila v tem primeru! Kdor si lasti možnost objektivnega kritiziranja, se poniža sam do objekta ali pa se povzra nad vse subjekte — blagor mu v obeh položajih! Kdor pa stoji sredi življenja sam živ in človek med ljudmi, mu je subjektivnost sprejemanja in oddajanja vtisov zaželen pojav, ki ga po stopnji razvoja kroji v smislu lastnega jaza, kot bi dejali filozofi. Za skladatelje, ki prvič stopijo pred široko javnost, je ponavadi prava kritika razočaranje, kajti zdj se jim neverjetno, da ne bi vsakdo v vsaj meri zajel vse njih prednosti, ki jih avtor sam najde v svojih delih. Kasneje uvidi — ako je razumen in se razvija — da je imel kritik le prečesto prav; če pa je zakrknjen in zamerniv ter ne vidi sam nikjer možnosti nadaljnje razvoja, piše kritiko odgovor in ga skuša prizadeti tam, kjer ga je samaga zbolelo — brezobzirno in otročje po četje, ki mu žal zapadejo celo akademsko izobraženi avtorji.

Blaz Arnič je vzlic temu, da se je šolal na našem konservatoriju in je bil — evo nezdgo, ki sta jo tako sramežljivo in za oba prizadeta obzirno zamočala i reklama i programa pola — moju učenec, izrazil zastopnik one smeri, ki bi jo mogli imenovati orkestralno cecilijanstvo (To ni vrednotenje, nego opredelitev, da ne bo nespoznavumov!) Ta tipična glasbena usmerjenost ima neke karakteristike, ki bi jih na kratko označil s temile prednostmi: smotnost, resnost, širokopoteznost, globino, vernost, vztrajnost, asketičnost in nekaj mistike. V preteklosti najdemo vzornika Brucknerja, ki ga dižijo isle vrline. Temu nasproti: skojjo nedostati, kakor so: okornost, težkopadnost, razvlečenost, enoličnost, ponavljajanje. Tipično je neko cerkevno-glasbeno kadenciranje v harmonekem smislu, mnogo nepomembnih »lekočih« kontrapunktov, masivna instrumentacija, ki rada preskoči v naivno uživanje rezkih ekstrinov, v glavnem pa črpa iz orgelske registracije. Kakor pri Brucknerju, tako je tudi pri Arničju formalno opaziti razseplenost in mnogokratno ponavljanje sekvenc. Za Arničovo instrumentacijo je značilno tudi preferiranje vsakovrstnih ropotal s tem edinim namenom, ki je izražen v tej označbi: ksilofon, činele, veliki in mali bobni, trikot, imajo prave orgije. V opredelbi skladateljske usmerjenosti kaže Arničev koncept umerjena, vsemu anonalcemu nasprotna stremjenja in kjer preide v melokido, ki sicer ni bogzna kako originalna, je vendar čutj neko zavzetost, ki ji poslušalec z veseljem prisluhne. Uvodna uvertura (mislim, da je bila prvotno namenjena za komično opero) ima mnogo živahnosti in je formalno najbolj posrečena od vseh njegovih skladb tega večera. Simfonična rapodiija, pri kateri ima solistični klavir le podrejeno vlogo, je koncipirana široko, pa žal vvel prevelike raztegnjenosti ne vpliva vsekoli enako napeto. To je tudi glavna hiba simfonije »Duma«, odnosno njenega prvega stavka, ki smo ga toplot čuli. Vzlic zadostni karakterističnosti nastopajočih tem, od katerih se le prvi posebej posrečen strani, je le preveč občutljivi diskrepanco med voljo in močjo, da bi skladba docela zadovoljevala. Rad pa priznam, da ima Arničeva glasba nekaj prikupnih vrlin, ki mu bodo v nadaljnjem delu lahko služile za osnovo razvoja. Duhovna usmerjenost pa je najbolj prišla do izraza ravno v primerjavi z Rimskega-Korzakova Šehrazado, ki je tvorila drugo — in najdaljšo — točko večera. In prav v primerjavi s tem nadvse barvitim in življenja polnim delom se je očitovala nekam ozkostrno odmerjena opredelitev Arničeve duhovne obsežnosti in bi bilo bolje, da bi do te izzvalne primerjave ne bilo prišlo.

Orkester je vodil prvi dirigent belgrajške opere, Ivan Brezovšek. Morda je pomankanje saj bilo krivo nekatere nesigurnosti, ki se je občutno javljala pri Šehrazadi, vendar je v celoti izvedba mogla zadovoljiti, zlasti ker sta se dirigent in izvajalni korpus s posebno ljubeznijo posvetila Arničevim skladbam. Klavir, ki ga je dala na razpolago trdnica Breznik, je moistroval g. Gallati.

L. M. S.

Zapiski

Čapkova »Bela bolezen« v Zagrebu. Čapkova drama »Bela bolezen« je na ponedeljski premieri v Zagrebu dosegla velik uspeh, ki ga lahko označimo za pravi trijumf ne le Čapkovega dela, marveč tudi miro-

ljubne, humanitarne miselnosti, ki je vtilnila obeležje »Beli boleznici. Premiera je napolnila gledališče do zadnjega kotička in publika je z velikimi ovacijami dajala duška svojemu soglasju in priznanju. Kritiki »Novosti« Branko Mašić označuje uprizoritev »Bela boleznici« za gledališki in literarni dogodek. Zelo ugodne kritike so priobčili tudi drugi dnevniki, med njimi zlasti »Hrvatski dnevnik«.

Erich Berneker, znanj nemški slavist, je umrl minule dni v Monakovem. Izdal je med drugim srbohrvatsko štanko in rusko slovnico ter večje število jezikoslovnih razprav o slovenskih jezikih. Njegov velikopotezno zasnovan slovenski etimološki slovar je žal ostal torzo.

Pevsko društvo Krakovo-Trnovo, ki so ga svojčas — tedaj se v predmestju Ljubljane, v idiličnem Trnovem, tam, kjer sta pasla pasla verne ovčice župnik-zgodovinar Ivan Vrhovnik in župnik pisatelj Fr. Finžgar — ustanovili, je prav kmalu opustilo navade prirejanja žegnanih in veselih v Koloziji ter je usmerilo svoje pot na koncertni oter. Pevodjce Premelj, Mihelič, Gröbming in drugi so mu začrtali idejno, v resno koncertno udejevanje naznačeno pot, ki jo je z vsi mladeniško ambicioznostjo od njih prevzel sedanjji društveni dirigent, konservatorist g. R. Simoniti. Opelovano je že pokazal s svojim zborom, da je umen interpretator, tenkoslovn pevodjca, ki za izvajanje izbrane skladbe podaja posrečeno in soglasno njihovi vsebini in glasbeni misli. In če še pomislimo, da večina naših pevcev v družstvih ni glasbeno naobrazena,

moramo tembolj upoštevati njihov in njihovega pevovodje trud, da priredijo koncert, kakor smo ga poslušali v ponedeljek zvečer v veliki dvorani Filharmonije. Res, da spored ni bil pretenziozen in še daleč ni segal v višje sfere. O »sodobnosti« v muziki sploh ni bilo govora. Na prvem mestu so 5 dovolj znanih in prepeh skromnih pesmi Z. Prelova, med katerimi sta bili izjavljani dve sploh prvič: Nad mojim grobnic in »Bajka o carju«. Njih značilnost je prijetna melodija, ušesu prijetna harmonija v poljudnem, ljudskem slogu, ki ga ima publika še vedno rada in najde hvaležne poslušalce. Levji del koncerta je pa zavzel naša narodna pesem (gorenjska, koroska, prekmurska) v priredbah O. Deva, F. Maroltja, dr. V. Zgana in M. Hubada. Vse je okoli 30 pevcev broječi moski zbor — (med solisti sta vzbujala posebno pozornost tenorist in baritonist (g. Dolničar) prav lepo odpel in bil tudi deležen odkritostne priznanja ne popolnoma razpredane dvorane, kajti v uniojski veliki dvorani se je ob islem času vršil simfonični koncert Blaža Arničja, ki je že itak piščo zanimanje ljubljancev za glasbo razdelil na dva tabora. Koristo to ni bilo za obe strani, za razgibanost našega koncertnega življenja pa zelo razveseljivo. Pevsko društvo Krakovo-Trnovo naj pa le vztraja pri svojem resnem delu in naj se o prikliski s posebnim pevskim večerom spomni svojega domačina, gojitelja trnovskih rožic, Jakob in hrusk, mnogo prerano umrlega skladatelja Emila Adamiča, ki mu je poljaril učinkovite pesmi.

Z. P.

Izlet

v Postojnsko jamo

Ljubljana, 21. aprila.

Izlet v Postojnsko jamo v nedeljo 23. maja priredi Združenje žel. uradnikov iz Ljubljane. Izleta se lahko udeležijo vsakdo ter so vabljeni vsi, ki si žele ogledati to rajsko krasoto obmejnega kraja. Prireditelj se je odločil prirediti ta izlet prvo nedeljo po binkošti, da se lahko bolj poveseti ogledu Postojnske jame z istočasnim prevozom s podzemsko motorno železnico. Ogledali si bomo staro jamo in novo »rajsko« jamo, ki bo za izletnike enako kakor o binkošti ta dan vsa razsvetljena. Posamezne dele in posebnosti bodo razkazovali ter razlagali posebni tolmači ter se bo s tem nudila izredna prilika vsakemu, da spozna to podzemsko znamenitost. Skupna dolžina poti v obeh jamah je 7½ km, od česar se prevozi z motorno železnico 4½ km, ostalo se pa prehodi peš.

Odhod izletnikov iz Ljubljane v nedeljo 23. maja ob 6.15 ali 10. uri, povratek iz Postojne istega dne ob 17.30 ali 20. uri, odhod in povratek si lahko vsak sam izbere kakor hoče. Spored: v Postojni: dopolne prosto, ob 12. uri kosilo, ob 14.30 uri vstop v jamo, ob 17. uri izstop iz jame, do odhoda vlakov družbenih stesank z godbo in plesom. Kosilo ni obvezno. Stroški: železniška vožnja od Rakeka do Postojne in nazaj, kolektiven potni list (rabimo sledeče podatke: ime in priimek, poklic in stanovanje, službeno mesto, rojstni podatki, fotografij ni treba) in vstopnina v obe jami vklj. prevoz z mot. podzemsko železnico Din 50.— za osebo, otroci Din 30.—, Kosilo, ki ni obvezno, se lahko naroči za ceno Din 25.—. Kosilo vsebuje: juha ali testenina, pečenka, dve do tri prikuhe, močnata jed ali sir ali sadje, ¼ l. vina, kruha po izbiri, napitnica. Pri kosilu bo godba. Za vožnjo do Rakeka zasebniki uporabijo nedeljske povratne karte, ki stane n. pr. za progo Ljubljana—Rakek in nazaj Din 21.—. Za vožnjo do Rakeka mora vsak prijavljenec sam skrbeti. Prijave sprejemajo: trgovina Cicar, Selenburgova ul., in Gorec, Trševa cesta, ter bisarna Združenja žel. uradnikov, Kolodvorska 43 vsak terek in petek od 17. do 18. ure v Ljubljani, v Mariboru g. Verhovšek Vojteh, Maribor gl. kol., v Zagrebu g. Jugović Matej, direkcija drž. žel. Izrabiše to edinstveno priliko ter se radi obsežnih priprav prijavitelj čim prej. Prospekti na razpolago pri prireditelju: Združenje žel. uradnikov, Ljubljana, Kolodvorska 43.

Iz Zagorja

z—Občinski odbor je imel v ponedeljek kratko sejo. župan je pojasnil, da je v svrhu omejitve brezposelnosti prevzel od litjskega cestnega odbora dobavo gramoz za poplajno posipanje banovinskih cest. Omenil je, da se je našlo le malo delavcev, ki so šli kamenje tolit. Nekateri brezposelni so zaposleni pri priložnostnih delih, vsem pa zaenkrat ni močgoe ustreči z zaposlitvijo. Prihodnji teden se bodo morda nadaljevala vsa započeta cestna dela. Za mesto občinskega vojnega referenta je prosilo pet mčž. Nameščen je do. mačin Bertl Hauptmann. Razpisano bo tudi mesto občinskega sluga.

Točno plačuj »Jutru« naročnino
Varuj svojcem zavarovalnico

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Četrtek, 22. aprila: DR. Red Četrtek.

Petek, 23. aprila: Zaprti.

Sobota, 24.: Med štirimi stenami B.

OPERA

Začetek ob 20. uri

Četrtek, 22. aprila: Pjokva Lila, Red C.

Petek, 23. aprila: Ob 15. uri: Ero z onega sveta. Dijaška predstava. Cene od 2 do 15 Din.

Sobota, 24.: Plamen A.

Gostovanje velikega nemškega umetnika Alberta Bassermanna in njegove igralne skupine bo v operi 28. t. m. v Leseingov igri »Nathan der Weiser«. V igri nastopijo: Sultan Saladin—Ludvig Donath, Sittah, njegova sestra—Lilja v. Skalla, Nathan—Albert Bassermann, Recha—Maria Czamaka, Daja—Elsa Bassermann, templar—Toni Riedl, derviš—Peter Ilse, patrijarh—Theo Götz, samostanski brat—Arthur Mainzer. Režija: dr. Joh. Reich.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Četrtek, 22.: Zakonci stavkajo, gostovanje v Mostah.

Sobota, 24.: Na Trški gori.

Nedelja, 25.: Na Trški gori.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Četrtek, 22.: Koncert tria F. Brandlovec, B.

Petek, 23.: Zaprti.

Sobota, 24.: Dolarska princesa, Premiera.

Nedelja, 25.: ob 15. Punčke žive. Otroška predstava. Prireditelj Zenskega društva, Ob 20. Dr. Zrnanec cene.

Radio

Petek, 23. aprila

Ljubljana 11: Solška ura: Naša narečja v razlagi in živi besedi — razgovor z učenci iz raznih krajev Slovenije (prof. Jakob Soljar). — 12: Iz naših logov in gajev (plošče). — 12.45: Vreme, poročila. — 13: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Radio orkester. — 14: Vreme, borza. — 18: Zenska ura: Vzhajalna in pralna sredstva (inz. Marija Ahajčič). — 18.20: Schumann: Otrški prizori. — 18.40: Francosčina (dr. S. Leben). — 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nac. ura: Strossmajer in Starčević (dr. Ivan Neveščič iz Beograda). — 19.50: Zanimivosti. — 20: Gregorčev pihalni kvintet. — 20.45: Za oddih (plošče). 21: Radio orkester. — 22: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.30: Angleske plošče. Beograd 17.20: Klavirske skladbe. — 17.40: Orkestralna glasba. — 19.50: Plošče. — 20: Prenos iz Zagreba. — 22.20: Narodna glasba. — Zagreb 17.15: Koncert orkestra. — 20.30: Dueti. — 21: Klavirski koncert. — 21.30: Ruske pesmi. — 22.20: Plesna muzika. — Praga 20.05: Koncert češke glasbe. — 22.25: Lahka glasba s plošč. — Varšava 19.20: Lahka glasba. — 20.15: Operni večer. — Dunaj 12: Plošče. — 15.15: Mladinski koncert. — 16.05: Leharjeva glasba. — 17.35: Komorna glasba. — 19.30: Simfoničen koncert. — 20.50: Ob Nežiderskem jezeru. — 22.30: Lahka godba orkestra. — Berlin 18: Koncert orkestra in solistov. — 19.20: Pesmi. — 20.10: Večer lahke glasbe. — 22.30: Melodije za lahko noč. — 23.30: Ples. — München 18: Lepe melodije. — 19.15: Plesna muzika. — 20.10: Spevoigra. — 21.40: Plošče. — 23.30: Nočni koncert. — Stuttgart 18: Prenos iz Berlina. — 18.30: Zborovsko petje. — 19: Vedra glasba za delopust. — 20.10: Vesela slušna igra. — 21.10: Poziv na ples. — 22.30: Nočni koncert orkestra. — 24: Plesna.

MALE OGLASI

Službo dobi

Beseda 1 Din, davok 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Samoprodajalca
Izkušeno v srednjih banovih za epokalno novost. Seriozen predmet, zelo pripraven za redovne uradnike s akvizitornim znanjem. Potreben kapital 50.000. Lahko prodaja, odlične rezultate. Ponudbe pod br. K-1023 na Interklam d. d., Zagreb, Masarykova 23.

10006-1

Ljubljanski Sokol
razpisuje službo ohraniteljke letovodstva v polnem času od 1. junija do 1. septembra 1937. Prosila, ki se zanimajo za mesto, morajo dokazati, da so člani Ljubljanskega Sokola uspešno opravljali službo v pretekli sezoni. Za vsakega kandidata mora biti pripravljen seznam delovnih mest, ki jih mora opravljati. Podrobnosti na Ljubljanskem Sokolu, ul. 1. maja 1.

10006-1

Prodajalica
Boseda 1 Din, davok 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

10006-1

Hotelsko kuharico
potrebno za redovno delo. Podrobnosti na Ljubljanskem Sokolu, ul. 1. maja 1.

10006-1

Prodajalica
ki je dolga izkušnja v delu, ki jo potrebuje za redovno delo. Podrobnosti na Ljubljanskem Sokolu, ul. 1. maja 1.

10006-1

Zensko
ki sprejme kranje nogavice in perila na čisto. Podrobnosti na Ljubljanskem Sokolu, ul. 1. maja 1.

10006-1

Frizerko
dobro delavko, sprejme takoj. Simunac Juri, Kranj.

10104-1

Mlad zdrav fant
kole prost, dobi službo. Droggerja Hermes, Miklošičeva cesta.

10006-1

Krojaškega pomočnika
dobro izkušenega, za veliko delo sprejemam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

10022-1

Slikar in pleskar
pomočnika ter valenca sprejme takoj. Urban Viktor, Jesenice.

10130-1

Službe išče
Vaske beseda 50 par, da vam 8 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din; najmanjši znesek 12 Din.

10006-1

Trgovski pomočnik
mlad, močan, pričen in pošten, želi službo v trgovini, skladišču, tovarni ali podjetju za prevažanje blaga s avtom ali kaj primernejega. Ponudbe na Hrastnik Franc, trgovina Anton Cok, Šoštanj - Dravice.

10025-2

Frizerka
starejša, moč, želi službo 1. maja ali še prej. Ponudbe na podružnico Jutra v Celju pod »Dobra frizerka«.

10120-2

Gospodična
srednjih let, s 1.000 Din kaviro takoj vstopi v trafik, buffet, pekarno, kavarno, v brano in stanovalnice v hiši. Govori nemški, slovenski, arabski. In tudi precej italijanski. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

10009-2

Postrežnica
vsega vseh hlačnih del, — biva lakonsko in zgovorno. Ponudbe na podružnico Jutra v Šiški pod »Spretna«.

10172-2

G. Th. Rotman:

Profesor Bizgic gre na

potovanje okoli sveta

10172-2

10172-2

10172-2

10172-2

10172-2

10172-2

10172-2

10172-2

10172-2

10172-2

10172-2

10172-2

10172-2

10172-2

10172-2

10172-2

10172-2

Natakarica

srednje starosti, poštena v vseh ozirih, želi službo v Celju ali Laškem. — Kati Kotnik, Šmartno 83, Slovenjgradec.

10138-2

Potniki

Beseda 1 Din, davok 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

10138-2

Zastopnika

dobro uveljavljena v restoracijah in gostinjah, sprejemam proti proviziji. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Gostinstvarstvo«.

10131-3

Prodajalica

Beseda 1 Din, davok 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

10138-2

Izredna prilika!

Umetno sušeni parketi, odpadki, poceni pri F. Vrtičnik, Masarykova 23.

9786-6

Apno

nekaj vagonov, oddam za vlogo podružničnih inšpektorjev, Moste Ljubljanske ali Celjske hranilnice. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Apno«.

10101-6

Živali

Beseda 1 Din, davok 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

10134-1

Jahalni konj

angleške polnokrvne pasme sta 6 let, s jahanjsko izkušnjo. — Perdiš Emil, Laško.

10095-37

Pridelki

Pristen dober jabolčnik, 3000 do 3500 litrov. Lovrenc Krajnc, Ptuj.

10040-33

Kupim

za šifro ali dajanje naslova Beseda 1 Din, davok 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

10104-1

Peč za kopalnico

dobro ohranjena, malo rabljena, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Kop. peč«.

10076-7

Dragocenosti

Vsakovrstno zlato, kupnje po najvišjih cenah. ČERNE - juvelir Ljubljana, Wolfova ulica 1.

12-38

Obri

Beseda 1 Din, davok 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

10108-31

Gumbi - plise

entel, staro ocedeno, modro, gram, hitro izvrši Matek & Mikeš, Ljubljana, poleg hotela Struclat.

85-30

Kapital

Beseda 1 Din, davok 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

10125-2

AL PLANINSEK

Ljubljana, Beethovnova ul. 14/1. Telefon 55-10.

10120-2

hranilnih knjižic

vseh denarnih zavodov, takoj v gotovini najbolje. Informacije daje brezplačno.

30-16

Vloge

bivše Slavenske banke kupujemo: Zadruga Zazip Zagreb, Gajeva 7.

9462-16

Posojila

dobe državni in samopodporni uslužbenec v Ljubljani v gotovini in blagovnih bonih. »Hermes«. Informacije: Tavcarjeva 2.

87-16

Hranilno knjižico

Kmetijskega branilnega in posojilnega doma v vlogi Din 100.000, prodaja najboljšemu kupcu. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Din 100.000 gotovine«.

10036-16

Dobroimetje

prej Ljubljanski kreditni banki do 900.000 Din, tudi v delnih zneskih, prodaja. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Prompno 820/«.

10103-20

Družabnika

sprejemam za razširjenje lesne industrije. Zaga blizu kolidovra, tik plovnene reke. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Vodopad«.

10066-16

Dražbe

Beseda 1 Din, davok 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

10103-20

Dražba

Dne 23. aprila 1937 ob 11. uri se vrši na postaji Ljubljana, glavni kolidovra, — družba enega vagona jevožne drve 11.800 kg in enega vagona jarega premaga 14.300 kg.

10103-32

Posest

Beseda 1 Din, davok 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

10103-32

Večje število parcel

kompleksov, posestev, gozdov, trgovskih in stanovanjskih hiš ter vli ima napredaj gradbeni strokovni inženir posredovalec Kuzaver Ljubič, Cesta 20. okt. št. 6, Telefon 37-33. Pooblaščen graditelj in sodni cenitelj za nasvete brezplačno na razpisu.

69-30

Novozgrajena hiša

dvoetazna, — ugodno napredaj v Ljubljani, Košarova ul., Moste, Sovine.

10016-32

Stanovanje

Beseda 1 Din, davok 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

10104-1

Enosob. stanovanje

oddam za maj. Cena 310. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

10114-31

Dve trisobni stanovanji

Trisobno s kopalnico, oddam 1. maja v Dalmatinski ulici. Trisobno stanovanje s kopalnico na Opekarski cesti, oddam takoj. — Polizvedbe: Gradbena pisarna, Rimska cesta 2/1.

10108-31

V najem

Beseda 1 Din, davok 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

10108-31

Krojaški atelje

za dame in gospode, oddam radi mojstrove smrti v najem z vsem inventarjem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Res redka prilika«.

10106-17

Lokali

Beseda 1 Din, davok 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

10108-31

Za poslovne prostore

iskem primerno stanovanje dveh do štirih sob, ali pa lokal s stranskimi prostori v strogem centru Ljubljane, za avgust, november ali preje. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

9011-19

Proti listnim ušem in gosencam na sadnem dnevju, rožah in okrasnem grmičevju

SHELL BILJOBAN POLETNI deluje naglo in izredno. niti najmanj ne škodi listju niti ostalim zelenim delom rastline. Obširna navodila in ponudbe zahtevajte od izdelovalca.

JUGOSLAVENSKO SHELL D. D. — Zagreb, Gajeva ul. 5

10108-31

Umrla nam je naša srčnoljubljena, preskrbna žena, oziroma mama, tašča, sestra in teta, gospa

Helena Vaupot

roj. GALLANT

previdena s tolažili sv. vere, v 65. letu starosti.

Pogreb drage pokojnice bo v petek, dne 23. aprila ob 4. uri popoldne.

Sv. maša zadušnica bo v soboto, dne 24. aprila ob pol 7. uri v mestni župnijski cerkvi v Slovenjgradu.

Slovenjgradec, Maribor, Dolič, Cankova, Ljutomer, Lawamünd, Bregenz, 20. aprila 1937.

ZALUJOČI OSTALI.

9011-19

Razno

Beseda 1 Din, davok 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

10108-31

Trenskoti, veterni sukniči

Novosti, lepe vzorce za pumparice, sportne obleke nudi ceneno Presker, Sv. Petra c. 14.

10091-19

Sobo odda

Beseda 1 Din, davok 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

10108-31

Lepo sobo in sobico

s posebnim vnomom in krasnim razgledom, oddam s hrano in oskrbo v centru. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

10103-23

Zračno veliko sobo

lepo, parket, elektrika, tekoča topla in mrzla voda ter poseben vhod, oddam z vso oskrbo, 5 minut od banovine. Skrabčeva 6.

10133-39

Opremljeno sobo

v sredini mesta, s posebnim vnomom s stopnišča — oddam eni ali dvema osebam za 1. maj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

10107-23

Solčno sobo

oddam dvema gospodoma v sredini mesta s oskrbo ali brez. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »15. maj«.

10118-23

Dopisi

Vaske beseda 3 Din; davok 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din; najmanjši znesek 30 Din.

10103-34

»Stalna zaposlitev«

4. april 1937. — Drigite pismo.

10133-34

Med mestom in deželo

posreduje »Jutrova« mali oglašnik.

69-30

Parketne deske, trstje za strop, asfaltno strešno lepenco, bitumenjuto za izolacijo, bitumen, lesni cement, karbolinej, strešni lak, katran

in razna izolacijska sredstva proti vlagi dobite najceneje pri

JOS. PUH, Ljubljana

Gradška ulica 22

Telefon št. 25-13

10104-1

Zahvala

Ob prebriski izgubi naše predobre žene, matere, sestre, tete in svakinje, gospe

Josipine Kalan roj. Dežman

soproke nadočitelja v pokoju

se najiskreneje zahvaljujemo za vse izraze sočutja. Prav posebno zahvalo smo dolžni vsem darovalcem vencev in cvetja ter vsem prijateljem in znanem, ki so pokojnico spremlili na njeni zadnji poti.

Maša zadušnica se bo darovala v župni cerkvi v Kranju 27. t. m. ob 8. uri.

STRUŽEVO, 22. aprila 1937.

ZALUJOČI OSTALI.

9011-19

Zahvala

Vsem, ki ste našega nenadomestljivega soproga, brata, zeta, svaka in strica, gospoda